

Velja po pošti:
za celo leto naprej... K 80.—
za en mesec... K 8.—
za izposojnino... K 70.—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej... K 58.—
za en mesec... K 5.—
V spravi prejema mesečno... 4-50
Sobotna izdaja:
za celo leto... K 18.—
za izposojnino... K 15.—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvarica (50 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
na enkrat... po 30 v
na dva- in večkrat... 45 v
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostopna petstvarica K 1.—
Izdaja vsak dan izvenredni ponedeljek in dan po prazniku, ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopiral se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Nemci zasedli Radgono.

Z Nemci se bojujejo Mažari.

Maribor, 4. febr. Danes dopoldne so po nemškem navalu zasedle tolpe, katere so vodili nemški častniki, mesto Radgono. Naša posadka se je pod poveljstvom nadporočnika Zeilhoferja umaknila na oba mostova čez Muro (železniški in leseni most) in se tamkaj dobro zabarikadirala in zavarovala s strojnimi. Radgonski nemški meščani so streljali z oken in vseh strani na našo posadko.

Proti koncu se je naš položaj zboljšal in je sedaj ugoden.

Govorice, da so Nemci napadli tudi Špilje, so neresnične. Položaj od Koroške meje do Čmureka je popolnoma ugoden in se ni izvršil na vsej črti noben napad. Vesti o velikih žrtvah v Radgoni so popolnoma neutemeljene, ker so se naše čete, ko so nemško-mažarske tolpe navalile, prosovoljno umaknile na mostova.

napada jugoslovanski episkopat. Sam je napravil malokmetjski program, a sedaj se hučuje nad episkopatom, ki je s svojo znano rodoljubno izjavo pospešil rešitev agrarnega vprašanja ter skuša tudi v verskih zadevah zblížiti narod.

Napad na dr. Korošca ne zasluži nobene druge zavrnitve kakor skromno vprašanje, ali zna navesti voditelj seljaške stranke ob imperialističnih težnjah dveh naših sosedov drugo uspešno sredstvo, kakor dr. Korošec, ki je opozoril svoj narod na nevarnost narodnega pogina in socialnega suženjstva ter opozoril svet na dejstvo, da narod tega noče in ne zasluži.

Sicer pa bo mogoče Radičev naslop nasproti V. L. S. in njenemu voditelju bolj umiljiv, ako opozorimo na poročilo pred par tedni o uspehu razprav z Radičevimi odposlanci v Ljubljani. Lopovščino naj le lepo spravi Radič sam, ki docira s takimi nelogičnimi skoki in se tako kameleonsko izpreminja, da bodo pristaši imeli jedva čas povrniti preštudirati teorije, katere zastopa.

Naravnost naiven je Radičev strah pred veliko Srbijo. Mi prav dobro vemo, kako volje je ta strah, zato ne rabimo nobenega svarila od Radiča. Mi vemo le to, da bi Slovenci in Jugoslavoze že zloži vzeli, ako bi jim odločeval o vladavini Radič. Kdor izgubi principe in opusti doslednost, ta nudi malo upanja za bodočnost ter zasluži malo vere vase.

Kako brez glave je vse Radičevo početje, kaže tudi dejstvo, da se je zavzemal še pred malo časa kot republikanec za slovensko-hrvatsko republiko, sedaj pa se je omejil na hrvatsko. Skoraj bi lahko stavili, da bo na prihodnji skupščini proglasil republiko za svojo stranko.

Zalostno pri tej Radičevi brezglavosti je samo dejstvo, da nadleguje kulturno zapadno Evropo in naše severne brate Čeha s svojimi telegrami in spomenicami ter s svojim početjem drastično argumentira za nesposobnost in nezrelost samovlade ene — hvala Bogu le neznatnega dela hrvatskega političnega sveta.

Zdi se nam ob kritičnem opazovanju celega Radičevega delovanja v javnosti, da imamo pred seboj tragedijo nadarjenega človeka, a tudi tragedije stranke, ki je kljub svojim mnogim zmožnim ljudem in kljub lepemu malokmetjskemu programu, katerega bo na Hrvatskem treba realizirati, obsojena na brezpomembnost in izpostavljenost smešenju. Stranka, ki ne more naprej, ker jo vodi voditelj v vedno nove zagate in ji vsiljuje svojo nelogično politično taktiko. Treba bo pač reorganizacije v vodstvu ali vsaj kritične kontrole vodstva ter temeljite revizije zadnjih sklepov.

Izjave dr. Korošca.

Belgrajska »Epoha« od dne 1. februarja t. l. prinaša na uvodnem mestu naslednje poročilo:

Predvidnejšim je naš sodruženik obiskal predpovednika ministrskega sveta g. dr. Korošca v svrhu političnih informacij. G. minister dr. Korošec je bil vrlo ljubezljiv in je dal našem sodruženiku sledeče izjave:

Na vprašanje našega sodruženika: »Kakšen vtis nam prinašate, gospod minister, iz Slovenije, Vaše domačije?«

»Slovenci,« je rekel g. Korošec, »pričakujejo od srbskih intelektualcev v skupni borbi za Istro, Gorico in Trst, veliko. Zelim, da bodi srbskim intelektualcem naša slovenska zemlja ravno tako draga kakor Banat ali Macedonija. Slovenski narod je Srbiji in srbski vojski jako hvaležen, ker mnogo storita za obrambo naše zemlje. Temu veliko pomaga tudi to, ker je na čelu srbske vojske vojvoda g. Mišić, ki je velik pobornik za osvoboditev Slovencev. Ravno tako je slovenskinarod zadnje dni hvaležen tudi srbskemu časopisu. Vašo »Epoho« citirajo že mnogi naši slovenski listi. To sem imel priliko opaziti, ko sem bil v Ljubljani pred tednom dni.«

»Kako mislite, gospod minister, o državni organizaciji v Sloveniji v tem trenutku?«

»Organizacija v Sloveniji zelo dobro napreduje. A ko bodo agrarne in vojne

stvari izvršene, bomo smatrali stanje normalnim. To mora biti čimprej gotovo, da bi začeli živeti v vseh panogah gospodarskega in kulturnega življenja.«

»Gospod minister, želel bi slišati Vaše mnenje o separatnih težnjah glede naše državne oblike?«

»Mi Slovenci nimamo časa misliti na separatistične tendence. Naša prva naloga je, rešiti teritorije in konsolidirati celo državo. Separatistične izjave gotovih strank in listov nam prinašajo samo ogromno škodo, ker jih naši nasprotniki izkoriščajo kot znak nesloge in notranje oslabelosti.«

»Kaj mislite, gospod minister, o naj-novejšem umiku Italijanov iz Reke?«

»Reka ni bila nikoli mednarodno ogrožena; bila je samo začasno po Italijanih zasedena. V zadnjih dneh se vedno bolj čuti Wilsonov vpliv. In jaz Vam morem danes odkrito reči, da Reka gotovo ostane jugoslovanska. Naša javnost danes v narodnih vprašanjih ne sme omahovati. Danes ni doba za omahovanje.«

»Gospod minister je pred kratkim časom na zborovanju svoje stranke v Sloveniji imel govor, ki je po svojih izjavah prilično vse razburil. Tudi italijanski listi so citirali dotične izjave. Ali ste, gospod minister, te izjave dali kot član celokupne jugoslovanske vlade ali pa samo kot načelnik svoje stranke?«

»Tedad sem govoril kot načelnik stranke in ne kot član kabineta, dasi bom to stalice vedno zastopal tudi v vladi. — Mi Slovenci nočemo vojne, toda trdno moramo stati na načelih, ki jih je navedel predsednik Wilson za samopodlobo narodov. Ne moremo dovoliti, da pridejo stotisoči našega naroda zopet pod tujo oblast. Naše prizadevanje gre torej za svobodo in pravičnost.«

»Kako mislite, gospod minister, o dogodkih na naši severno-zapadni meji? Gotovo so Vam znani poizkusi Italijanov, da se politično približajo avstrijskim Nemcem, da bi Slovenijo oklenili.«

»Nemška javnost,« je odvrnil g. Korošec, »se je že orientirala v korist približanju Italijanom, posebno v alpskih krajih (Koroška, Stajerska), kjer je nemška javnost italofilska. Konstatiralo se je z mnogih strani, da obstoje zveze med Nemci na Koroškem in Italijani, vse z namenom, da nam vzamejo naše dežele. Javnost avstrijskih Nemcev je za približanje Italiji že zrela, dotim struje za približanje Jugoslaviji ni opaziti.«

Nato je g. minister dr. Korošec še enkrat ponovil svoje prepričanje, da zelo pričakuje politične pomoči od srbskih intelektualcev.

Belgrajsko pismo.

Belgrad, 1. februarja 1919.

Danes je prinesla belgrajska »Epoha«, najbolje urejevan belgrajski list, na uvodnem mestu intervju z dr. Korošcem, ki se živahno komentira v vseh belgrajskih krogih in je napravil na Srbe najboljši vtis. Med drugim je dr. Korošec dejal, da stavijo Slovenci na srbske intelektualce mnogo nade, da jim ti pomagajo v skupni borbi za Istro, Trst in Gorisko. Posebno bridko je zadel nekatere separatistične srbske kroge iz Vojvodine in iz Hercegovine ter hrvatske separatistične kroge stavke: Mi Slovenci nimamo časa misliti na separatistične tendence. Naša prva naloga je, da rešimo naš teritorij in konsolidiramo celo državo.

Radovedni smo, kako bo belgrajsko časopisje, posebno oni, ki stoje okrog boljševiških »Radniških Novin«, komentirali to Koroščevo izjavo.

Jutri ob 10. uri dopoldne se vrši v dvorani hotela Kolarac veliko protestno zborovanje proti italijanski okupaciji Dalmacije, hrvaškega Primorja, Reke, Istre in Trsta ter Goriske. Na tem zborovanju bo sta v imenu Slovencev govorila V. Vrtovec in dr. Orel.

Danes je izšla v Belgradu prva številka francoskega lista »Les Libres Balkans«. List ima nalogo, da informira tukajšnje množične francoske, angleške in ameriške kroge o našem vprašanju.

Krščanska misel.

Malokdaj je svet tako malo ko danes govoril o potrebi krščanske misli ob reševanju zapletenih problemov do smrti izmučenega človeštva. In še malokdaj je krščanska misel tako odkrito in jasno klicala razbičanim in okrvavljenim, obnemoglim in obupajočim svojo veliko odrešilno besedo: »In cruce salus!« V križu, simbolu na smrt obsojene Pravice in križano Ljubezni — tu nam je iskati najplemenitejše, najpravičnejše rešitve svetovnih problemov, odrešitve iz svetovne krize, ki se imenuje imperijalizem, kapitalizem ter na drugi strani komunizem, boljševizem in anarhija.

In vendar, kakor bi svet nalašč zapiral oči in srce pred resnično krščansko mislijo, išče ter grebe po novih formulah, ki naj rešijo človeštvo pred katastrofo. Ko je Wilson nastopil s svojo veliko idejo o zvezi narodov ter je proglasil svoj protimperijalistični program, mu je pleskal svet in ga proglasil za glasnika nove ideje. Je pa li na teh idejah res kaj, kar bi bilo novo? Novo za nas, ki smo stekali pod jarmom militarizma in imperijalizma, je bilo to, da je to idejo proglasil poglavar ene največjih držav sveta. Ideja sama na sebi, bratstvo med narodi, pa je stara in je skrito in javno živela med ljudmi, odkar je Nazarenc proglasil veliko odrešujočo krščansko misel.

Svet pretresa danes prvi sunki svetovne socialne revolucije. Vse se vrti, nova gesla, nova imena se porajajo. Boljševizem, komunizem, kri teče, ljudstva pretresa omotična vrtoglavost, kakor se godi to človeku, ki hodi nad črnim brezdnom. In vendar! Pogledajmo si stvar in sodimo! Res je, da vse to gibanje vzbuja grozo in strah; toda pri kom v prvi vrsti? Tresejo in majoje se stebri kapitalizma in ljudskih izkoriščevalcev. Mnogo boleštnega, divjega, morda nenaravno odurnega je v postopanju boljševiških mas. Pa pomnimo, da je to delo razpaljenih človeških strasti, ki iščejo duška proti dosedanjemu krivičnemu družabnemu redu. Gibanje, ki danes vre od vzhoda na zapad, je plod trpinčnega človeka, vsled tega je dostikrat kruto, nepravilno. A kolikor je dobrega v ideji, to ni nastalo danes, ta ideja je stara kakor krščanstvo, ki je prvo proglasilo boj proti krivici, nasilju in pripomoglo do zmage ideji spoštovanja do sočloveka.

Dr. Krek je večkrat dejal: »Pomnite, kar je v kakem gibanju dobrega, to je krščansko!« Hoče pa počes morajo najhujši nasprotniki posredno ali neposredno priznati, da le krščanska ideja nudi človeku zdravila zoper socialno bol.

Socialna demokracija je proglasila, da je vera zasebna stvar. Je li to res? Tega se gospodje sami ne drže. Sami, kakor tudi zastopniki svobodomiselnega meščanstva vendar le še vedno prav radi udarijo na protifarske strune. Izjavljajo sicer, da spoštujejo versko čustvovanje vsakogar. Toda že v tem tiči negacija krščanske misli, ker vera ni čustvovanje, marveč tudi prepričanje. Toda ko bi krščanstvo res obstajalo le v tem, da kdo po predpisih pride enkrat na teden v cerkev, kjer opravi svojo versko dolžnost, bi morda še smel veljati stavček, da je vera zasebna stvar. Toda krščanstvo je tudi filozofija, tako globok etični sestav, da ga doslej še noben nekrščanski modroslovni sestav ni mogel nadomestiti. Krščanstvo je lista večno zdrava korenina, iz katere požene, ko je vihar vrgel ob tla že suho drevo, novo življenje in nov organizem. In v kolikor more

danes socialna demokracija stopiti med ljudstvo ter oznanjati svoja načela, so ta načela — v kolikor so dobra — zrasla iz krščanstva, iz krščanske misli.

Govori se o stanovskem boju; stan proti stanu. Gotovo je, da stanovi niso večni in da stanovi so propadli, bodo propadli, ko dovrše svojo nalogo. Pred očmi pa moramo imeti skupnost, celoten organizem. Materializem je položil svojo glavno moč v mrtvo stvar, kupičil bogastvo, rodil kapitalizem. Krščanstvo pa postavlja svojo moč na človeka. Zato je krščanstvo negacija vsakega izkoriščanja, negacija kapitalizma. Kaj bi se kristjani čudili in strmeli pred problemi današnjega časa! Kdo tu ne pozna prave poti, ne pozna bistva krščanske misli! Ali ni jedro našega nauka ljubezen do bližnjega? Ali ni v tem zapopadeno vse socialno vprašanje? In najsitni, kdo vstrepeče pri besedi »socializacija«, nič ne del! Za vse je Bog ustvaril svet, vsakdo ima pravico do njegovih dobrin, duševnih in materijalnih. Dobrine pa ustvarijo delo človekovo. Človek je ustvarjen za delo v potu svojega obraza, Lenubi in izkoriščevalci ne spadajo v človeško družbo! To je krščanska misel, misel največjega krščanskega označevalca sv. Pavla, ki je dejal: Kdor ne dela, naj ne je!

Ko se snujejo v vihri in bolečinah novi temelji človeške družbe, ne pozabimo, da smo pri tem v prvi vrsti poklicani na sodelovanje mi, ki nam je sveta — krščanska misel, brez katere za svet in človeštvo ni leka, ne rešitve!

Hrvatski kaos.

Pretekli ponedeljek je Stjepan Radič že drugič po preobratu sklical skupščino svoje stranke. Na tem zborovanju so se izrekle trditve, ki nam dajejo povod za nekaj stvarnih opomb.

Ko se je svoj čas pojavila med našimi brati onstran Sotle pod vodstvom bratov Radičev nova stranka z izrazitim malokmetjskim programom in s pozitivnim verskim stališčem ter razvijala z geslom: »Vera v Boga i seljačka sloga« veliko agiliteto, smo spremljali s simpatijami ta pojav in voditelj Radič je sam čutil nekako sorodnost z našim stremeljenjem, saj je prišel tudi na naše glavno zborovanje. Toda Radičeve izjave na poznejši skupščini, posebej še zadnjih, ubijajo vero in simpatije do te stranke ter povzročajo, da je kmalu ne bo mogel smatrati nihče za resno, ako ne pride remedura.

Gotovo čutijo nedoslednost Radičeve najbolj njegovi ožji pristaši, saj ima stranka v svoji sredi tudi razborite in dobre ljudi. Podjetni organizator Jelžabetić se druži s Kovačevićem, izrednim talentom v seljaški obleki. V stranki je tudi dr. Maček, ki je večkrat, tako tudi na zadnji skupščini pokazal pravo umevanje našega političnega položaja in smisel za koristi svojega naroda; druži se tam z Basarićem, polnim novih idej in sprejemljivim za vsako pametno misel. Tudi med preprostimi seljaki je še cela vrsta dobrih ljudi. Kaj čudno torej, da je zamogel Radič priti pred te ljudi sedaj zopet z novimi svojimi političnimi skoki.

Globokoverni Wilson bi imel malo veselja nad »republikancem« Radičem, ko bi slišal, da znači: »Hvaljen Bog! Wilson — osvoboditelj!« Tudi hrvatski seljak, ki mu je ta pozdrav tako prisrčen, tega političnega modrovanja ne bo razumel! Toda to je še malenkost. Naravnost neverjeten pa je skok, ki ga napravi Radič, ko

Danes se je zopet vršila ministrska seja. Na dnevnem redu je predvsem vprašanje agrarne reforme, vprašanje spremembe ustave, posebno pa vprašanje prehrane. Rešitev vprašanja prehrane tvori važen življenjski predpogoj Slovenije. Minister za prehrano, voditelj srbske napredne stranke, je Slovincem glede prehrane zelo naklonjen. Upati je, da bodo težkoče prehrane v Sloveniji kljub vsem spletkam hrvatskih separatistov kmalu povoljno rešene. Za sedaj je nakazano Sloveniji okrog 3000 vagonov sremeske koruze. Pšenico dobimo iz Amerike, ako nam ne bodo nagajali Italijani. Ona ladja, ki je prišla v Trst, bi imela izkrcati 400 vagonov pšenice za Slovenijo, je kar naenkrat izgubila in o nji ni kljub vsem intervencijam ministrstva ne duha ne sluha. Najbrže so si Italijani zahrbtno prilastili to ameriško ladjo z žitom, ki je bilo namenjeno za Slovenijo. Sedaj je prispela v Dubrovnik zopet druga ladja, poslana s pšenično moko iz Amerike. Od te moke bi imeli dobiti Slovenci večjo množino. Upamo, da se ne bo tako zgodilo tudi s to moko, kakor se je zgodilo z onimi 400 vagoni ameriškega žita. Upati je tudi, da bo vlada energično preprečila tihotapstvo različnih spekulantov, ki izvažajo iz Banata živila v največji množini na Dunaj.

Naše kroge, ki dobro poznajo vso desorganizacijo central, je zelo razburila vest, da je ministrski svet sklenil, naj se obdrže stare centrale in vpeljejo enake tudi za Srbijo. Slovenska zastopnika v ministrstvu bosta z vsemi silami nastopila proti tej vladni odredbi, ki bi hotela, da plavamo v starem močvirju avstrijskih central posebno pa central po madžarsko-hrvatskem vzorcu, ki so samo zato tukaj, da koristijo posameznim židovskim kapitalistom, združenim v trustu židovskih kapitalističnih delniških bank.

Prometne zveze v Srbiji so zelo otežkočene. Paroplovba po Donavi in Savi je še vedno v največjem neredu. Tudi most čez Savo se še ni pričel graditi, čeravno je srbska skupščina votirala za takojšnjo zgradbo tega mostu 5 milijonov dinarjev. Potniki, ki prihajajo iz Soluna v Beograd, morajo potovati z največjimi težavami okrog tri tedne. Ni upati, da bi bila železniška zveza Solun-Niš-Beograd v doglednem času popravljena, posebno zato ne, ker vlada strašno pomanjkanje gradbenega materiala. Od 4. februarja naprej bo funkcijonirala železniška zveza med Smederevom in pa Kragujevcem. Posebno otežuje prometne zveze v Srbiji sneg, ki je pred dvema dnevi zelo visoko zapadel.

Iz Bolgarije nimamo nobenih točnih direktnih vesti. Le to vemo, da vlada tam še večji nemir in nered, ter da imajo Bolgari v Mali Tirnavi svojo vojaško republiko. Ustanovili so jo oni vojaki, ki so se uprli na Ovčjem polju.

Tudi zveza s Črno goro je zelo težavna. Pri zadnjih spopadih v Črni gori med pristaši kralja Nikole ter jugoslovanskimi vojaki je bilo zaznamovati veliko žrtev. Pristaši reakcionarne Plamenčeve skupine so izgubili v boju okrog 400 mrtvih, medtem ko so imeli jugoslovanski pristaši 16 mrtvecev.

V Beogradu postaja čimdalje bolj živo. Begunci se vračajo preko Soluna in Niša. V Beogradu je velika dražinja in veliko pomanjkanje stanovanj. Posebno pa je pomanjkanje hišne oprave.

Vsa pozornost je sedaj obrnjena na mirovni kongres, kjer se bo odločila usoda Jugoslavije.

Disonance.

Beograd, 29. januarja 1919.

Tudi v Jugoslaviji je našel veliki čas marsikje male ljudi, ki še vedno ne razumejo velike dobe, velikih naših življenjskih potreb, ampak vodijo dalje najobskurnejšo politiko skrajnega kampanilizma. Ti mali ljudje gledajo novo državno tvorbo združene države Srbov, Hrvatov in Slovincov skozi motna očala navadnega vaškega politika, ki še ni mogel dvigniti svojega pogleda preko mej vaškega zvonika. V tej vodi plove zadnji čas čimdalje bolj gotov del hrvatskega časopisa, ki se igra z našo bodočnostjo s tem, da naseda intrigam posameznih ljudi, katerim je njihov lastni »jaz« vse. Toda nič manjši ekskluzivisti niso gotovi skrbni krogi v Bosni in Hercegovini ter Vojvodini. Prav posebne vrste list je tozadevno sarajevska »Srbska Zora«, ki še danes ne more umeti, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en velik jugoslovanski narod, ki ne moremo živeti drug brez drugega. Ta list ne le da dan na dan odkrito napada Hrvate in Slovence ter državo SHS, ampak bi hotel le Veliko Srbijo in ničesar drugega kot Veliko Srbijo. Niemu ob strani stoji novosadska srbsko-radikalna »Zastava«, ki napada v eni svojih zadnjih številki Slovence in Hrvate, posebej pa še Vseslovensko Ljudsko Stranko.

Jako dobro karakterizira pisanje teh listov sarajevski »Slavenski Jug«, glasilo srbske, napredne demokratske stranke, ki piše med drugim: »Manjšo Srbijo hočejo

ustvariti vsi oni, ki kriče, ki želijo Veliko Srbijo. Manjšo Srbijo, kot smo jo sedaj dobili, še manjšo od one največje Srbije, o kateri so sanjali vsi naši veliki možje in večno uporni duh Jurija Štrosmajerja, romantična duša kneza Mihajla in globoki um Janeza Kreka. Nji mni bilo za naslov na deski, ampak za to, kar je v notranjosti, kar tvori vsebino in jedro naše velike države. Zato so bila kakor nam, tako tudi njim draga vsa tri imena tega troimenega naroda. Napadajo Hrvatsko. Boje se, da bojo »z avstrijskim sokom prepojeni« Slovinci omadeževali čisto srbsko kri. Toda kje je ljubezen do srbskega naroda čistejša, kakor v čisti Sloveniji? Jeli to srbstvo, ki je bilo vedno tako velikodušno, duševno bogato, neustrašeno in neupogljivo, ki postaja sedaj po tej strašni nadčloveški borbi naenkrat tako majhno, plašljivo in slabo? Takega srbstva ni bilo nikdar in tudi ne bo! Zato smo mi odkrito proti tej mali Srbiji, ki se sme nazivati veliko, mi smo za edinstveno veliko državo vseh Slovincov, Hrvatov in Srbov, ki nam je največja Srbija, največja Hrvatska in največja Slovenija.

Poročal sem vam že, da je glasilo Jovanovičeve srbske napredne stranke, beograjska »Pravda« napadla skupno z zagrebsko »Rječno« dr. Korošca radi njegove izjave, da ne moremo nikdar pustiti Trsta in Goriske. Toda danes so beograjske socialno-demokratske »Radničke Novine«, ki bi hotele vzgojiti med srbskim narodom boljše vzem, brutalno napadle v članku »Nočemo vojne« ministrskega podpredsednika dr. Korošca kot duhovnika in člana kabineta. Članek je po večini beograjske cenzura pobelila. »Radničke Novine« pišejo med drugim: »Gospod Korošec, katoliški pop in podpredsednik ministrskega sveta jugoslovanske vlade, je rekel na nekem javnem zborovanju v Sloveniji, da nimajo naši delegati na mirovni konferenci pooblastila, podpisati mirovni traktat, ako ne bo mirovna konferenca priznala Jugoslaviji Trsta in Goriske, ampak to dala Italijanom. Delegati bi se morali takoj vrniti, da organizirajo odpor proti Italijanom. Na kratko je Italiji jasno povedano: Ali Trst, ali vojno. Da oznanjajo popi vojno, to nikakor ni posebnost. Toda dr. Korošec je predsednik vlade, konkurent Pašičev in Trumbičev in gotovo najvplivnejša osebnost današnjega režima. Njegove izjave vežejo vlado. Hočemo priti na čisto, zato stavimo naslednja vprašanja: »Ali je dr. Korošec podal tako izjavo, kot je bila objavljena? Ali je res, da se hočemo z Italijo bojevat, ako dobi ona Trst?« (Ostalo zaplenjeno.)

Dobro bi bilo, če bi naši socialisti povedali srbskim sodrugom, da smo Slovenci antiliterarističen narod, da smo proti vsaki aneksiji in imperializmu, a da bomo le svojo narodno last. Dobro bi bilo beograjskom slovensko manjšino in da stoji popolnoma na slovenskih tleh.

Te dni je izšla druga številka uradnega lista »Službene Novine kraljestva S. H. S.« Na uvodnem mestu prinašajo novoletni manifest regenta Aleksandra in sicer le v citilici in v hrvatskem jeziku. Slovensčina je izostala. Toda to se gotovo ni zgodilo namenoma, ampak vsled tega, ker še vedno ni slovenskega uradnika pri uradnem listu.

Včerajšnja »Pravda« naglašja z ozirom na izjavo notranjega ministra Pribičevića, da se mora izvesti v Jugoslaviji popolni centralizem. Vprašanje je, ali je praktično, v doglednem času centralizem tudi izvesti.

Beograd ima sedaj začasnega katoliškega župnika, ki se je v nedeljo v kapeli bivšega avstrijskega poslanstva predstavil svojim župljanom. Imenuje se Wagner in je Nemec po rodu. Tudi disonanca.

Tako se potom disonanc ustvarja močna velika Jugoslavija. A nikakor ne smemo biti radi tega pesimisti. Tudi Rim ni bil v enem dnevu sezidan.

Srbska Industrija.

Zagrebski listi se zadnji čas iz umevnih razlogov zelo intenzivno pečajo z razmerami v Srbiji. — »Agramer Tagblatt« prinaša obširno študijo o srbski industriji. Povzamemo sledeče:

Industrije v Srbiji danes pravzaprav ni. Kar je bilo, je uničil sovražnik. Ravno v letih pred vojno se je pa srbska industrija začela zelo živahno gibati, ker se je znebila avstroogrškega trgovsko-političnega pritiska. V času carinske vojske, potem od leta 1911 naprej, ko je stopila v veljavo nova trgovska pogodba, je šlo hitro kvišku. Prišla je pa balkanska vojska in zopet je vse zastalo. Čas od balkanske do svetovne vojske je bil veliko prekratek, da bi uspešno pomladil trgovsko podjetnost, vendar je velopila Srbija v svetovno vojno s precejšnjo industrijo. Ne z veleindustrijo, pač pa z malo in srednjo, ki gre pred vsem na to, da pokrije kolikor mogoče domače potrebe, da predela lastne kmetijske in živalske produkte, jih predelane izvozi in tako dvigne vrednost izvoza. Vse to je pa sedaj uničeno, deloma popolnoma, deloma tako,

da se v doglednem času ne bo dalo popraviti. Le malo je izjem, kjer se zamore z delom takoj zopet pričeti.

Industrija Srbije je temeljila predvsem na agrarnih proizvodih dežele. Mlinarska obrt je imela vse premočje časa, da bi se bila razvila. Obstoja je iz nekaterih srednjeverstnih mlinov in več malih podjetij. V Beogradu samem sta sedaj dva mlini, ki zmlečata na dan po deset vagonov, ravno toliko kakor mlin v Nišu. Poleg tega je v Beogradu mlin s kapaciteto — mlevsko močnostjo — peterih vagonov, nadalje so mlini v Kragujevcu, Nišu, Črnučaju, Ljetinkovcu, Kraljevem in Leskovcu, kateri zadnji kraj je sploh nekako industrijsko središče. Potem tudi v Prištini, Skoplju, Novem Pazaru in Bitolju. Vsi ti mlini imajo dnevno kapaciteto treh do štiri vagonov. Vidimo torej, da je srbska mlinarska obrt daleč zadaj za produkcijo žita in se nikakor ne more primerjati z mlinarsko industrijo jugoslovanskih dežel prejšnje monarhije.

Tudi testenini v Srbiji proizvajala čisto nič in je bila popolnoma navezana na import.

Pivovarstvo se je dobro razvijalo, ker ga je ščitila visoka carina. V Beogradu sta bili dve pivovarni, katerih vsaka je producirala po 50.000 hl piva, ravnotako velika je v Jagodini, v katerem okrožju uspeva za pivo prav pripraven ječmen. — Manjše pivovarne so bile še v Nišu, Zajčaru, Negotinu in Valjevu. Piva se je pilo v Srbiji pred vojno zmiraj več, a domače pivovarne so zadostovale in uvažali so le specialitete, tako posebno pilsensko in monakovsko pivo.

Spirita že zato niso dosti proizvajali, ker je to v Srbiji monopol. Vidimo eno samo tovarno spirita, v Beogradu.

Menda da industrializacije s adjarške obrti niso posebno gojili, akoravno ima Srbija toliko sliv in jih tudi zelo veliko izvaž. V Kragujevcu je bila pred vojno ena tovarna za konzerviranje sadja.

Tembolj se je razvijala v Srbiji mesarska industrija; po letu 1910 je nastalo več tovarn za konzerviranje mesa, tako v Kragujevcu, Mladenovcu, Veliki Plani, Jagodini in znana klavnica A. G. v Beogradu, ki je tudi meso predelovala.

Tudi cukrarstvo se je začelo lepo razvijati. Obstoja sta dve veliki cukrarni, ena v Beogradu, druga v Čupriji, vsaka z letno produkcijo 700 vagonov.

Lesna obrt kljub bogastvu Srbije na lesu ni mogla uspevati, ker je bilo pre malo prometnih sredstev. Srednje vrste žag je bilo po deželi dosti, vendar so morali že pred vojno uvažati mehki les. Sedaj, ko se bo zidanje zopet pričelo, bo v Srbiji stavbenega lesa zelo primanjlovalo in sedaj naj stopijo naše trdke na dan.

Istotako je Srbija slabo založena z opeko, zopet priložnost za naše opekarnice. Cementne tovarne so obstojale v Ralji, Ripnju in Popovcu, a so proizvajale že pred vojno premalo in so morali uvažati cement iz Hrvatske.

Steklarska obrt se v Srbiji ni mogla razviti in, kakor marsikaka druga dežela, je dobila tudi Srbija vse steklarsko blago iz Češke. Mislimo, da se v doglednem času to ne bo izpremenilo. Vendar je tudi tukaj za naše industrialce migljaj za bodočnost.

Veliko ima pa Srbija premoga. Največji premogovnik se nahaja v Senju, daje izvrsten premog. Deloval je tudi za časa avstrijske in nemške okupacije, a so ga izkoriščali kar na surovo, in dosti časa bo treba, preden bo obrat zopet normalen. Premog se nahaja tudi drugod. Marsikako doslej neznan nahajališče so odkrile med vojsko avstrijsko-ogrsko in nemške raziskovalne komisije, ki so prešturale dežele do zadnjega kotička. To, kar so napisale, bo prišlo sedaj pri pametni uporabi Jugoslaviji v korist, namesto Mažarom in Nemcem. Pred vojsko Srbija ni potrebovala dosti premoga, ker je bila industrija premajhna; potrebščine je krila iz lastnega pridelka, razen kakih 10.000 vagonov prav izvrstnega šleskega in deloma tudi pruskega premoga. Ker ni bilo dokola, ni bilo mogoče izkoristiti bogastva na rudah, in železo so izvažali v avstro-ogrsko monarhijo. Pač pa imu Srbija velik bakren rudnik v Boru. Nemci so ga razširili in izpopolnili in — to moramo priznati — prepustili v polnem redu in brez najmanjše poškodbe francoski komisiji. Produkcija obsega letno okoli 800 vagonov bakra, velikanska vsota! Izvažajo ga na Francosko, v Anglijo in v Ameriko.

Kemična industrija Srbije je brez pomena, vse so morali uvažati iz tujine; ravno tako vse lekarniške potrebščine, Srbija nima tudi nobene papirne industrije; tovarniško proizvajanje oprave in stanovanjskih potrebščin sploh je malenkostno, in tudi v tem oziru je bila Srbija popolnoma navezana na uvoz. To je stara Srbija; kaj šele nove njene pridobitve, Makedonija, Albanija itd.

Usnjarska obrt je omejena na dve majhni tovarni, razvita je pa domača obrt. Finejšega usnja boš pa v Srbiji za-

Tekstilna industrija se je pa zelo razvila, posebno v ed visoke carine. V Beogradu je tovarna za volno in za bombaž, prva s 40 vreteni, druga s 350. Tudi trikot-tovarna je bila tam. V Užicu so imeli tkalnico s 240 vreteni, v Nišu pa predilnico s 400 vreteni, tam tudi tkalnico s 300 vreteni. Poleg tega je bila v Srbiji še ena tovarna z 80 in dve z vsaka po 30 vreteni. Tekstilna obrt je pa zelo razvita tudi kot domača obrt. Seveda pa vsa skupaj ni moglo zadostovati potrebščini in veliko so uvažali, zlasti velike množine modnega blaga in narejenih oblek iz Francoske in Italije.

To je slika srbske industrije pred vojno. Kakor že omenjeno, te industrije sedaj sploh ni ali pa potrebuje še veliko časa, da bo okrevala. Težkoč bo dosti. A pomisliti moramo, da bojo vsled spremenjenih političnih razmer tudi potrebe vse drugačne, okvir bo večji, temu večjemu okviru se bo morala industrija prilagoditi. Ni treba poudarjati, da je ravno naša slovenska industrijska inteligenca poklicana v to, da bo igrala pri vpostavljenju nove jugoslovanske industrije zares prvo vlogo. Zato kapital skup, postavimo se na lastne noge!

Položaj kmeta v Srbiji.

Sarajevska »Jugoslavija« je priobčila članek, ki podaja jasno sliko o položaju kmeta v Srbiji in kaže, kako vzorno je unela Srbija rešiti kmetstvo vprašanje. Iz članka posnemamo:

Že sloviti sociolog dr. J. E. K r e k je v dunajskem parlamentu povedal, da ima mala Srbija najboljši in najidealnejši družni zakon med vsemi evropskimi državami. Srbija je poljedelska dežela in se tega tudi zaveda. Kmet je v Srbiji miljenec in država posveča njegovemu blagostanju največjo pažnjo.

Takoj, ko so morali oditi Turki, je Srbija temeljito rešila kmetstvo vprašanje: Vsa turška veleposestva je odkupila država in jih razdelila med poljedelce za nizko odkupno ceno, katero so odplačevali v dolgih obrokih. Po turški vojni l. 1877- in 1878. je dobila Srbija nove pokrajine okoli Niša, Leskovca, Vranje in Pirote. Tudi tam je ljudstvo ječalo pod jarmom turških veleposestnikov. Srbija je tudi tu nemudoma rešila kmetstvo vprašanje. Veleposestniki so dobili denar in odšli v Carigrad, kmet pa zemljo; ki jo je polagoma odplačeval. Tistim kmetom, ki so bili za ta zemljišča še kaj dolžni, je država neposredno pred balkansko vojno po sklepu narodne skupščine ta dolg odpisala.

Danes ni v Srbiji niti enega veleposestva in niti enega kmeta, ki bi imel na svojem posestvu kakšno breme, izvirajoče iz agrarne reforme.

To vprašanje je hotela Srbija na podoben način rešiti tudi v Makedoniji, a svetovna vojna je preprečila že započeto delo. Sploh je politično-gospodarsko geslo Srbije: zemlja bode kmetova! V zmislu tega načela so sestavljeni tudi ostali njeni zakoni v varstvo poljedelstva.

Tako je srbska narodna skupščina sklenila dva velevažna zakona: prvi prepoveduje kmetom podpisavati menjice, z drugim se določa kmetu najmanjša posest. Ta minimalna posest obsega 6 oral zemlje, lišo, poljedelsko orodje, dva vola ali konja, kravo s teletom, nekoliko svinj in ovac, živeč za družino in krmo za živino za leto dni. Tega premoženja kmet ne sme zastaviti in se mu ne sme prodati za dolgov. To je edina omejitev svobode srbskemu kmetu; a ravno temu se ima zahvaliti, da je s svojo družino vedno varen pod svojo streho in da nima takih skrbi, kakor močijo njegove bližnje in daljnje sosedo. To varje srbskega kmeta tudi pred boljševoizmom.

Da bi pa kmet mogel dobiti cen kredit na tisti del premoženja, ki presega minimalno posest, je država osnovala veliko hipotekarno banko pod imenom »Uprava fondova«. Iz te banke dobivajo kmetje hipotekna posojila na male obresti in amortizacijo za 22 in pol leta. Za manjša posojila so ustanovljene kmetijske zadruge, ki uživajo v srbski zakonodaji velike predprave. Te zadruge so jako razširjene, imajo velike uspehe in so popolnoma v rokah kmetov.

Končno bode omenjena še ena srbska kmetška uredba, to so »občinski košci«. Zakon določa, da mora vsak kmet prispevati od svojega žita v občinski koš, kolikor občina predpiše. To žito se smatra kot občinska rezerva za siromake, ki se v slučaju potrebe in pomanjkanja razdeli med nje brezplačno. V vseh vojnah, ki jih je imela Srbija, je ta uredba pokazala čudovite uspehe.

Na blagor kmeta je mislil srbski zakonodajalec tudi pri sestavi kazenskega zakonika. Kmetu se mora povrniti vsaka škoda, ki jo utrpi na svojem posestvu zaradi požara, plitvice itd., in sicer mu mora v slučaju, da krivec ne more plačati ali ga ni mogoče najti, plačati škodo občinska blagajna.

Svetozar Pribečević po-pravilja.

Belgrad, 4. febr. (Lj. k. u.) Minister za notranje stvari Svetozar Pribečević priobčuje po Jugoslovanskem dopisnem uradu naslednjo izjavo: Ljubljanski »Slovenec« me je napadel zaradi razdelitve mandatov v narodno predstavništvo. Jaz se popolnoma strinjam z načelom, da mora imeti vsak kraj in vsak del naroda primerno zastopstvo v narodnem predstavništvu. V svojem intervjuu nisem nastopil proti temu principu, ampak sem samo obrazložil, katerega načela se je držal ministrski svet, ki je razdeljeval mandate. Enake razloge je navedel tudi ministrski predsednik v svojem odgovoru na protest g. Paveliča in tovarišev Nepravilno je, ako se zvrta krivda na enega člana kabineta za sklep, ki ga je storil celotni ministrski svet in za katerega je odgovoren vsak član kabineta enako. Jaz sem v svojem intervjuu hotel samo poudariti, da politično ne smatram za oportuno, ako se v sedanjem momentu, ko naše meje še niso določene, delajo afere vsled tega, ker mandati niso z matematično točnostjo razdeljeni. V ostalem je nova razdelitev mandatov v precejšno škodo mojih političnih prijateljev v Dalmaciji, Bosni in drugod, pa je že zato izključeno, da bi se jaz na ta način eksponiral za ta ključ, ako bi tudi ne imel drugih važnejših razlogov.

Opomba uredništva: Ko smo obsojali skrčenje števila slovenskih mandatov, nismo gledali na svoje strankarske koristi, kakor smo izrečno poudarili. Rekli smo, da V. L. S. ni na tem, ali ima dva mandata več ali manj. Imeli smo pred očmi ves naš troedini narod in tu je bistvena razlika med našo kritiko in nezadovoljnostjo stranke, ki ji načeluje dr. Pavelič in na katero se g. Pribečević sklicuje. Napaka, ki jo je storil g. Pribečević, je obetajala v tem, da je v svojem telegramu navajal nekritičnost naših mej kot vzrok skrčenja slovenskih mandatov, da je torej uprl s prstom na italijansko okupacijo, tiisto rano, ki nas najbolj boli, in boli tem bolj, če notranji minister govori o njej, kakor bi bila neozdravljiva. Te napake g. Pribečević v svojem popravku ni popravil. Jedru naših izjav se je ognil in ne reče, da morajo tudi zasedeni kraji biti zastopani v državnem veču, kar bi se tako lepo čulo iz njegovih ust. On vzdržuje svoj razlog, le da ga zvrta na ves kabinet, o čemer bi se dalo govoriti to in ono. A to vendar stoji, da je njegov popravek samo njegov — in v tem popravku ni niti heseče o zastopstvu zasedenih krajev, ki je za nas edino vprašanje.

Iz arhiva koroškega deželnega odbora.

Nešteto krat se je povdarjalo od nemško-narodne strani na Koroškem, da so Nemci že stoletja živeli mirno s Slovenci skupaj in da so pri vsaki priložnosti in v vsakem slučaju ravnali z njimi na upravnem načinu. To so trdili gotovo tudi na pram ameriški komisiji. Kako ta bratska ljubezen in pojmovanje pravičnosti in miru do Slovencev na Koroškem v resnici izgleda, dokazuje sledeči akt deželnega odbornika Höllingerja na bivšega nemškega župana v Prevaljah z dne 13. januarja 1914, ki je bil predložen uredništvu v originalu. Evo ga v prevodu:

Zelo cenjeni gospod župan!

Ozira se na najin razgovor v Velikovu, si dovolim še enkrat naprositi Vas za Vašo prijazno podporo v zadevi predstojateljstva v občini St. Danjel. Kakor veste, je odvisno od izida teh volitev, jeli mogoče se zoperstaviti nameravani vplelji čisto slovenskega učnega jezika na šolah v St. Danjelu in Strojni, in s tem odvrniti nenadomestljivo škodo za prebivalstvo občine, ki je bila od Svanjaka tako zelo zapeljana.

Ni ga koroškega Slovenca, ki bi bil vsled poduka na kaki utrakvistični šoli pozabil svoje domače narečje v toliko, da bi se ne mogel sporazumeti s svojimi sodelavci. Pač pa bi imel poduk v nemščini na šoli s čisto slovenskim učnim jezikom tako klavrn uspeh, da bi noben človek ne mogel več izhajati na trgu, na vlaku ali celo v kakem mestu. S tem bi bil promet občanom s širšim zunanjim svetom in iz tega izvirajoči gospodarski dobiček kratko malo onemogočen, dočim priučitev slovenskega, bolj rečeno hrvaškega (f) književnega jezika, ki so ga znali na Kranjskem in niti tam ni med ljudstvom običajen, ne more prinesiti našim Korošcem nobenega dobička.

Kazensko postopanje Svanjaka je gotovo tudi ljudem v St. Danjelu odprlo oči, kako daleč zapeljejo malo ubogo kmetstvo občino narodno prenapeti voditelji s svojimi deželnimi interesom nasprotujočo politiko.

Prosim Vas torej, da uporabite v tem ugodnem času skoz in skoz ves svoj vpliv in svoje poznanje lokalnih razmer, in da stremite z vsemi postavno dovoljenimi

sredstvi za tem, da se odločijo volilci v občini St. Danjel za listo Nemcem prijaznih in ne narodno šovinističnih kandidatov.

Ni mi pač treba pripomniti, da se bode Vam izplačali vsi izdatki za Vaše trudopolno delo, ne da bi bilo Vam treba podati natančnega računa, z zneskom, kakor ga boste Vi napovedali.

Polnim spoštovanjem
Vam udani

Höllinger,

Ni manj ni zanimiv naslednji dokument deželnega odbora koroškega iz za zadnjega časa, ki zopet jasno kaže, kako razumevajo koroški Nemci svoj »mir in slovo« med Slovenci in Nemci. Dokument se glasi:

H. 18.259/IV.

Celovec, 27. XII. 1918.

Na
občinsko predstojništvo

Guštanj.

Narodni svet v Ljubljani tirja z dopisom 158 od občinskih predstojništev na

Iz neodrešene Jugoslavije.

Uboga Istra!

Uboga Istra! Vi tam na Kranjskem uživate svobodno solnce, ste srečni in zadovoljni — mi ubogi Istrijani pa zdihujemo pod tujim jarmom — zdi se nam že celo večnost. Italijanska okupacija je res velik jarem, bujše se nam gledi kot pod Avstrijo. Avstrija se vsaj zmenila ni nič za nas.

Lah hudo gospodari. Tudi mi Hruščani občutimo njegovo pest — a drugod nas blagrujejo, da je nam še jako dobro. — Lah se čuti na naši zemlji že popolnoma gospodari. Izšel je ukaz nekega Pavanija tam na Volovskem, naj se slovensko-nemške table z napisom vasi, odstranijo in mesto njih v velikih črkah zapiše ime vasi laško, slovensko sme biti tudi zapisano, toda pod laškim in z majhnimi črkami. In kako spakujejo imena, lepa imena naših vasi. Hruščica jim je Kruscizza, Podbeže so Pobezzano, Huje so Kue itd. Vsako slovensko sled hočejo zatreti. Ljudem obljubujejo, da se bodo tod naselili laški kmetje in jih s tem tolažijo, da bodo oni — Slovenci — lahko prosto odšli v Ljubljano ali Zagreb. Vsaka slov. kulturna zadeva jim je velik trn v peti. Tukajšnji kaplan je poučeval dekleta Marijine družbe v igranju na tamburice. Imeli smo že več komandantov, a še vsak je tamburaše le pohvalil. A sedajni major Oreste Delitala, je poklical kaplana k sebi, ga radi tamburašev pošteno ozmerjal in mu prepovedal igranje. Domači župnik je protestiral, major se je ustrašil in spet dovolil. Dalje je začela laška posadka trdit, da je kaplan na prižnici govoril zoper nje — a ko je bilo treba povedati, kje in kaj, so se hitro umaknili. Odločnost in značajev ne poznajo.

Ker se nad kaplanom niso mogli drugače znositi, so njemu edinemu odrekli karte za aprovizacijo. Huda kazen! Huda posebno, če se pomisli, da je treba na tiste uboge grame cukra, moke in riža čakati cele ure — in potem strašno drago plačati. 1 kg 30 dkg mesa so zaračunali 11 lir in 30 cent. (1 lira je 2 K 50 vin). Nekemu možu v naši vasi so prinesli brezplačno nekaj cikorijske, ki so jo nekemu trgovcu na Kozini — ukradli; mož je pa cikorijski in Lahom vrata pokazal.

Najbolj jezi Lahe slovenska trobojnica. Dekletom so narodne kokarde trgali s prsi in prepovedali strogo, da jih ne sme nihče več nositi. Učiteljico Zemljč je kapitan sam pozval, naj jo odstrani. Pač pa ima pravico v naši slovenski Hruščici prelepa laška trikolora. Ponosno vihra raz šole in oznanja svetu — laško bedarijo. — Ko so pretekli teden se trije možje malo opili in nekaj veselih pesmi zapeli ponoči, so bili hitro drugo jutro pozvani na komando, da se zagovarjajo, kaj so peli — Ko je pa neki laški vojak petkrat ustrelil za dvema davčnima slugama, so ignorirali njegov zločin. Iz Brezovice še danes sede štirje možje, ker so bili osumljeni, da so ustrelili sredi vasi, čeprav je izpričano, da se je ponesreči izprožila puška laškemu vojaku. V Javorju, naši podružnici, je bil ovaden neki fant Anton Valentič, da je rekel, da raje izgubi vse, kot da bi bil pod Italijo. Laški major ga je za ta zločin dvakrat udaril po glavi in ga dal gnati v zapor v Podgrad. Ko se je izkazalo, da fant tega sploh govoril ni in da je pošten in dober dečko, so ga vendar izpustili.

Ker vidijo naši preljudi prijatelji, da zgrda nič ne dosežejo, nas hočejo pridobiti včasih tudi zlepa. Sedaj dobe naši šolarji vsak dan ob 11. uri juho, meso in kruh. Radovedni smo, kako dolgo bo trajalo, v Podgradu je trajalo — tri dni. — Laški vojak pa kolnejo, ker so jim zmanjšali porcije. (Mimogrede povedano: Vojaki so že vsi siti vsakdanjega riža, še bolj pa vojske in komande.)

Uradni jezik je že italijanski, tako na občini kakor na glavarstvu; tudi od župnega urada so že zahtevali dopise v laškem jeziku. Seveda — pri nas se temu ne

Koroškem, da podajo na priloženem formularju za vsaki kraj seznam (število) avtonomnih in prividnih Nemcev ter tudi Nemcev v javni službi.

Občinska predstojništva se pozivljajo, naj na noben način ne odgovarjajo na ta ali druge odloke narodnega sveta, ker so še vedno podrejeni koroškemu oblastem do končnoveljavnih regulacij mej.

V predležem slučaju se gre za štetje z očitno strankarsko političnim značajem, katero smejo občinska predstojništva tem manj izvršiti, ker je jasno, da ima namen, da označi številke uradnega ljudskega štetja iz leta 1910, kot nepravilne.

Od koroškega deželnega odbora.

Za deželnega oskrbnika:

F. Gröger, m. p.

Tako je »mednarodno« stališče socialnih demokratov na Koroškem, ki so po trditvi neke visoko stoječe osebe v Ljubljani povodom ustanovitve Narodnega sveta za Jugoslavijo oni poštene Nemci na Koroškem, s katerimi se da pametno govoriti.

bomo ušli. V Podgradu so započeli laško knjižnico in hočejo imeti laški otroški vrtec. Hočejo — imeli pa ne bodo. Mi tu vemo in trdno upamo, da bomo ostali z božjo in bratsko pomočjo to kar smo: Slovenci. Vemo, da je ta zemlja naša. —

Ta zemlja nosi naš pečat

naš znoj in našo kri —

to je zapisal oče Krek — mi to ponavljamo. In zato ne bo tukaj drug gospodar kot mi s a m i.

Iz Gorice.

Tržaški »Lavoratore« poroča, da se bo v kratkem v Gorici otvorilo vojaško aprovizacijo za prebivalstvo (Unione cooperativa militare) v prostorih bivše trgovine Medved na Corsu. Tedaj tudi privatne prostore Slovencev, ki po krivdi Italijanov ne morejo bivati v Gorici, si le-ti lastijo.

Iz Cerknega.

V Cerknem vlada terorizem. Ljudi aretirajo za vsako malenkost ter jih odvažajo v Trst. Pri komur dobijo slovenske časopise ali žigosan denar, je njegova usoda zapečatená. Zaporji v Trstu so prenapolnjeni. Samo iz cerknijske občine je zaprtih nad 20 ljudi.

Italijanski barbari v Postojni.

Zasebno smo prejeli iz Postojne sledeče poročilo:

Italijani se obnašajo v Postojni kakor pravi barbari. Nasproti prebivalstvu se obnašajo oholo in kruto; dovolj je, da kdo italijanskega vojaka neprijazno pogleda, že ga primejo in kakor razbojnika odvedejo v Trst z verigami na rokah. Samo nesramno zabavljajo čez Slovence in jugoslovansko politiko ter psujejo dr. Korošca, Trumbiča e tutti quanti, kakor pravijo. Po zasebnih stanovanjih so italijanski častniki pravi strah gospodin; skrajno neredni so, umazani in ušivi, soba je kmalu podobna bolj hlevu nego človeškemu bivališču. Z najemnino so vedno na dolgu, a zahtevajo pa vse mogoče.

Draginja in pomanjkanje živil je nepopisno. Brez sladkorja smo že tri mesece; meso je po 16 K kg, jajca po 2 K, a jih niti ni dobiti, mleko po 2 K 20 vin. Ker ljudstvo zamenjuje svoja živila z Italijani za riž, kavo itd., domače prebivalstvo sploh ne dobi živil, tako da je v skrajno obupnem položaju.

Najhuje je prizadeto ubogo uradništvo, ki dobiha doslej le običajno plačo brez vojne doklade. Kako naj s tem živi v tej strahotni draginji? Zraven pa to nezadovoljstvo ravnatelj, ki si ga prilastijo nad njim Italijani. Naš uradnik je danes pod italijansko oblastjo prav mučenik; ne sme se ganiti, ne sme odprti ust; za vsak nič ima na vratu hišno preiskavo. Ako ne bo skoro pomoči, mora obupati. Uradne prostore na okrajnem glavarstvu so Italijani popolnoma oplenili in razvlekli pohištvo na vse strani. Ravno tako so opustošili zasebno stanovanje bivšega okr. glavarja Pilshoferja in sodnega svetnika Doljana ter raznesli mnogo pohištva.

Svoje junaštvo so Italijani stresli dne 17. januarja nad ubogim fantom Dolencem, ki je bil vsled prestanih muk nekoliko zmeden. Dolenc je bil odšel proti Ljubljani, da bi ondi kupil tobaka. Ko je šel preko demarkacijske črte, so mu karabinerji zaklicali »Stoji!« Ko ni ubogal, so na daljo treh korakov streljali in fant se je zgrudil mrtel. Materi se je po velikih prošnjah in prizadevanjih posrečilo dobiti dovoljenje, da je sinovo truplo smeja prepeljati domov v Postojno. Tu se je potem v nedeljo, dne 19. t. mes., vrnil veličasten pogreb uboge žrtve. Vsa Postojna ga je spremljala na zadnjem potu in dala s tem duška svojemu nepopisno grenkemu ogorčenju. Na krsto je

bilo položenih veliko svežih vencev. Uradništvu je italijanska oblast prepovedala udeležbo na pogrebu, a uradništvu se ni uklonilo in je v polnem številu korakalo v sprevedu. Postojna takega pogreba še ni videla. Italijani so ob tej priliki lahko spoznali, kakšno je splošno razpoloženje nasproti njim. A vi, ki vam je izročena usoda naše domovine, storite do skrajnosti svojo dolžnost in rešite nas izpod neznoznega italijanskega jarma!

Laška usta večja ko glava in srce.

Tretja številka »Goriškega Slovenca« z dne 25. januarja 1919 prinaša dopis iz Rima, v katerem v slabi slovenščini pravi, da piše »Giornale d'Italia«, osebno glasilo zunanjega ministra Sonnina, pod naslovom »Italija in Jugoslavia« sledeče: Pretirane in blazne zahteve onih krogov, ki se ne morejo odreči avstrijskemu sistemu in misljenju, kateri so nehoti vsled velikih italijanskih žrtve dosegli velikanske ugodnosti, nam ne privoščijo, da stvorimo novo državo. Ti ljudje so pozabili, da je bila prva italijanska kri, ki je tekla v svetovni vojni, od naših prostovoljcev, si so padli v Srbiji, boreč se proti armadi Avstrijske Po-tioreke. Znano je tudi, da sta vlada in italijanski narod napela vse svoje moči, da rešita srbsko vojsko, njenega vladarja in prestolonaslednika, hrabrega Aleksandra. — Nato piše, da je ostal Jugoslovonom še stari avstrijski srd napram Italijanom. Pri-poznava nam Jugoslavijo od Triglava, Sevnice, Vrhnike, Kvarnera do Banata, Make-donije, Drave na Koroškem, Stajerskem in v Slavoniji, Ohridskega jezera in do Spod. Vardarja. Dalje pravi, kako se dobro godi stotisočim Albancem, 40 tisočim Slovence, 40 tisočim Nemcem, 86 tisočim Francozom in 12 tisočim Kataloncem, ki živijo svobodno v Italiji in izmed katerih je mnogo takih, ki so dosegli visoka mesta generalov, admiralov in visokih civilnih dostojanstvenkov.

Če bi hoteli polemizirati z »Giornale d'Italia« in »Goriškim Slovincem«, bi samo navedli par dejstev, n. pr. kako »hrabro« so se držali italijanski vojaki na srbski fronti, koliko tisoč nežne srbske mladine je moralo umreti pri umiku čez Albanijo po italijanski krivdi in koliko prostosti uživajo sedaj naši bratje v okupiranem ozemlju. Ni nam tudi na tem, da bi ponovno pobili laško bahavost, ker to pozna danes že ves kulturni svet.

Belgrad proti Italijanom.

Belgrad, 3. febr. (Lj. k. u.) Včerajšnja protestna skupščina se je vršila v hotelu »Kolarac« in se je razvila v imponantno mafinestacijo srbskega plemena jugoslovanskega naroda proti italijanskemu imperializmu. Skupščina je sklicala belgrajska vseučiliška omladina, katere zastopnik jo je tudi otvoril. Za predsednika je bil izvoljen soglasno znani vseučiliški profesor, predsednik srbske akademije znanosti in bivši ministrski predsednik Ljuba Stojanović. V svojem nagovoru je naglašal predsednik, da zahteva ujedinjeni jugoslovanski narod vse svoje pokrajine na zahodni meji ne samo tostran Soče, ampak tudi na zapadnem bregu, ker tudi tam prebiva kri naše krvi, ki noče ostati ločena od nas. Današnja skupščina je znak protesta proti kršenju demokratskega načela narodne samoodločbe po Italijanih. Italijani prezentirajo mirovni konferenci menico londonskega dogovora, a ta menica ne more biti veljavna, ker je nista podpisala dva glavna kontrahenta Wilson in Srbija.

Drugi govornik narodni zastopnik Iv. Lupis-Vukič je v svojih izjavah predvsem poudarjal naše pravice do Jadranskega morja, ob katerem živi najinteligentnejši del našega naroda. Navajal je nato statistične podatke o narodnem razmerju v okupacijskem ozemlju in poudarjal zlasti glede Trsta, da kažejo imena prebivalcev, da je tri četrtine Tržičanov slovenskega rodu.

V imenu Slovencev sta govorila urednik Vrtovec, ki je slikal slovensko trpljenje pod avstrijskim imperializmom, in goriški Slovenec dr. Vladimir Orel, ki je na podlagi statističnih podatkov dokazal, da pripadata Gorica in Trst Jugoslaviji. Za pripadnost k Jugoslaviji govori tudi okoliščina, da slovensko prebivalstvo v spornem ozemlju po svoji civilizaciji in kulturi daleko nadkriljuje italijansko. Vsako selo na Goriškem ima svoje zadrage in v najsiromašnejšo slovensko kočjo prihaja naš časopis. Med Slovenci je mnogo manj analfabetov, kakor med Italijani. Ako mi zahtevamo Trst in Goriško, zahtevamo le, kar je naše. Naposled je spominjal, kako so začetkom vojne goriški Italijani, takrat še verni sluge avstrijskega imperializma, pljuvali in pretepali nesrečne Slovence, ki so jih vodili avstrijski žandarji uklenjene po goriških ulicah.

Govorila sta nato še zastopnika dalmatinskih in belgrajskih visokošolcev, ki sta oba poudarjala, da so jugoslovanski

akademiki, dasiravno jih je vojska uničila že polovico, vedno pripravljeni, zastaviti svoje življenje za popolno ujedinjenje naše domovine.

Sprejeta resolucija protestira v imenu belgrajske prestolnice kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev proti italijanskemu imperializmu in okupaciji Gorice, Trsta, Istre, Reke in Dalmacije. Najodločnejše obsoja italijansko nasilje nad našimi rojaki. Zahteva, da pripadejo kraljestvu SHS vsi jugoslovanski kraji od najmanjšega sela na Goriskem in v Istri do zadnjega dalmatinskega otoka, z njimi vred Trst in Reka. Sklenili so, da pošljejo sprejeto resolucijo Wilsonu, mirovni konferenci v Pariz in našim delegatom na konferenci.

Iz Jugoslavije.

GLAS KOROŠKIH NEMCEV.

Iz Velikoveca je deželni vladni došlo neko pismo, kjer nekdo v imenu slovensko mislečih Nemcev prosi in roti deželno vlado, naj stori vse potrebno, da Velikovec pride pod Jugoslavijo. V pismu se glasi med drugim:

»Kakor je narodnemu svetu znano, obstoji okraj Velikovec iz 22 občin; med temi je samo občina puštrška nemška. Vse druge so popolnoma slovenske, ali pa so bile slovenske do 30. novembra 1918. Šele po tem dnevu so postale nemške po brezmejnih, brezvestnih hujškarjih tukajšnjih uradnikov, učiteljev in trgovcev. V mestu samem je prebivalstvo slovensko, samo uradniki, učitelji in v teku let tukaj naseljeni Nemci, h katerim pripada tudi podpisani, niso Slovenci.«

»Prihod Jgoslovanov smo mi slovensko misleči Nemci pozdravili z iskreno navdušenostjo, ker je pomenil za nas osvoboditev izpod tega jarma. Tekom časa smo uvideli, da nam more le ločitev od avstrijske države, ki je do temeljev trhla in gnijla, in ki se ne bo nikdar razvila v pravo demokratično državo. Ker je preveč požidovljena, in priklopitev jugoslovanske države prinese blagoslov miru.

Naredila se je samo ena napaka, da se je s kolovodji v Holzernu postopalo mnogo preprizanesljivo; oni ne morejo preboleti, da so jim ustavili njih nečedno delovanje. Tukajšnje prebivalstvo ni nič drugega, nego tolpa docela neomikanih otrok, ki potrebuje najprej strogo energično odgojo in ki si mora pravico do blagot miru pod dobrotno vlado šele prislužiti.

Med prebivalstvom Velikoveca ga ni moč, ki bi bil zmožen uradovati strogo vestno in nepristransko. Vse od zgoraj do zdolaj je podkupno.

In zaradi teh par Nemcev nas hočejo pridklopiti Nemški Avstriji, kjer ne bo nikdar miru in reda, in nas po odhodu Slovanov izpostaviti še hujšemu in krutejšemu gospodarjenju? To se ne sme nikdar zgoditi! Vsi škodljivi elementi naj se odstranijo iz ozemlja, preden ne naredijo še več škode. Občinsko zastopstvo naj se namoesti v nepristransko komisijo in prebivalstvo bo kmalu uvidelo, da bo bolje in da bodo zlasti došla živila in da se bodo razdelila pravično, ne pa po samovoljni funkciji funkcionarjev in trgovcev. Zato naj Narodna vlada usliši prošnjo dobromislečih za pomoč in naj si prizadeva z vsemi sredstvi, že zaradi pravičnosti, da se prisloji Velikovec in okolica jugoslovanskim državi. Mi slovensko misleči Nemci hočemo z vso našo vednostjo in z vsemi našimi skromnimi močmi služiti dobri stvari, za katero hočemo radi pretrpeti vse.

Regent Aleksander o Franciji.

Pariz, 3. febr. (Lj. k. ur.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Po svojem prihodu v Pariz je izjavil srbski princ regent Aleksander zastopnikom časnika: Prišel sem semkaj na željo svojega naroda, da stopim v neposreden stik z našimi zavezniki v trenutku, ko se bavijo z rešitvijo velikega mirovnega problema, ki se v veliki meri tiče življenjskih interesov mojega naroda. Veseli me, da morem ob tej priliki tolmačiti čustva iskrenega prijateljstva, ki ga goji moj narod napram Franciji, ki po svojem junaštvu v svetovni vojni in po svoji žrtvovalnosti zavaruje mir vsega sveta. Kri, ki so jo naši vojaki skupno v dolgih in strašnih bitkah na solunski planjavi prelili, je strnila zvezo, ki je med našimi deželami že obstojala, še ožje in bo okrepila naše velike prijateljstvo za vselej.

Izjava Pribečevića.

Belgrad, 4. februarja. (Lj. kor. ur.) Na očitke, da hoče forsirati popoln centralizem, odgovarja minister za notranje stvari Svetozar Pribečević z daljšo izjavo potom jugoslovanskega dopisnega urada: V izjavi pravi med drugim: »Jaz upam, da bo ministrski svet izdelal zakonsko predlogo o popolni občinski, okrajni in okrožni samoupravi, ker narod ni dolžan, da čaka na to samoupravo, dokler se ne izvrši mirovna konferenca in ne sestane velika ustavotvorna skupščina. Tudi jaz sem za to, da se sedanji politični režim spremeni, ali ne v tem smislu, da pridejo namesto današnjih političnih pravic druge, ki bi razdrala

naše državno edinstvo. Glede premembe režima mislim predvsem, da je treba upravo izčistiti, da je treba iz nje odstraniti vse elemente, ki so se kompromitirali svojčas s pogajanjem naroda, z zlorabo svoje oblasti in zlorabo političnega položaja. Taka izprememba leži tudi v interesu vlade in jaz upam, da se bo tudi izvedla. Izprememba bo blagodejno vplivala na narod po kmetih, ki dosedaj še ni občutil duha novega časa, kar pa ni krivda vlade, ki je na krmilu šele komaj mesec dni. Predstavniki Narodnega večja je delovalo cela dva meseca, pa se mu ni posrečilo, da bi se ta vprašanja rešila. Čemu se delajo torej očitki vladi, ki vlada šele nekaj tednov.

Dr. Smodlaka v Parizu.

Split, 3. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dapisni urad poroča: Delegat države SHS na mednarodni konferenci dr. Josip Smodlaka je došel v Pariz.

Novi list.

Šibenik, 4. februarja. (Lj. k. u.) Te dni prične izhajati jugoslovanski list »Glas naroda«.

Italijanska nasilstva.

Zadar, 4. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Dosedaj je bilo v tej občini aretiranih 130 Jugoslovanov iz političnih razlogov, in sicer največ duhovnikov in učiteljev. Nekateri so odvedli v Italijo. Čuje se, da je dalmatinski metropolit dr. Pulistič vsled italijanskega pritiska na duhovščino predložil Sv. stolici ostavko, ki pa ni bila sprejeta.

Italijanov je strah.

Split, 4. februarja. (Lj. k. u.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Sonninov novinar Viktor Vettori piše v »Giornale d'Italia« o manevrih za kulisami mirovne konference. Zlasti poudarja agilnost jugoslovanskih agitatorjev, ki hočejo po vsaki ceni pridobiti Wilsona in ameriško javno mnenje zase. Ker smo vajeni slišati enake stvari, se ne bomo čudili stari, v boljši izdaji natisnjeni italijanski lazi gospoda Vettori, da so Hrvati oni, ki so se najhrabreje borili za avstrijsko stvar. Italijani pa oni, ki so trpeli in se mučili. Gospoda okoli Sonnina bi morala biti vsaj tako lojalna in se spomniti vsega trpljenja in vseh muk jugoslovanskega naroda v bivši avstro-ogrski monarhiji. Ali ve gospod Vettori, koliko tisoč naših mož in žena je bilo obešenih v Bosni, Hercegovini, Sremu in Dalmaciji? Ali so bili to italijanski talci, ki so jih gonili po vsej Dalmaciji leta 1914? Ali je italijansko ali jugoslovansko meščanstvo v Splitu leta 1914 manifestiralo pred nemškim konzulatom? Ali je splitska »banda cittadini« svirala pred istim konzulatom »Wacht am Rhein«, dočim so bila vsa hrvatska društva razpuščena in vodilni člani zaprti?

Premirje med Čehi in Poljaki.

Skočev, 3. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Stotnik Pekarek je v imenu vrhovnega vojaškega poveljnika Šnejdereka s češke strani sklenil premirje z ritmojstvom Paczińskim Czascu v imenu vrhovnega poveljnika na šlezjski fronti polkovnika Latinika: 1. Premirje se sklene za dobo 7 dni od 4. februarja opolnoči in traja do vstetega 11. februarja opolnoči. Ako se premirje tekom 48 ur ne odpove, se samo po sebi podaljša za nadaljnjih 7 dni. 2. Čete obeh delov ostanejo v svojih postojankah, kjer so bile dne 22. januarja. 3. Diplomatskim zastopnikom obeh narodov in njih spremstvu s priložjo je dovoljena vožnja po železnici skozi kraje, zasedene po četah. 4. Z vojnimi ujetniki in interniranimi zasebniki se bo ravnalo na obeh straneh humanno. 5. Železniški transport na progi Bogumin—Dziedzice se zopet obnovi s prekinjenjem na postaji Puchni v svrhu češke kontrole in na postaji Chybu v svrhu poljske kontrole.

Mirovni pšvet.

Kaj zahteva Grška?

Pariz, 4. februarja. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Zastopniki veseli so se sestali v ponedeljek popoldne v ministrstvu za zunanje stvari. Imenovali so posebno komisijo, ki bo proučila romunske zahteve. Henry Tardieu, delegat pri konferenci, in podravatelj za evropske zadeve v političnem oddelku ministrstva za zunanje stvari Laroche bosta zastopala Francijo v tej komisiji. Nato so imenovali delegate, ki bodo nadzirali izvedbo dogovora, sklenjenega med Poljaki in Čehi glede zasedbe Tešina. V to komisijo je imenovala Francija bivšega francoskega konzula v Varšavi Veltena. Nato je Venizelos obrazložil teritorialne zahteve Grčije. Grčija zahteva: 1. Severni Epir in južno Albanijo, 2. Tracijo, 3. Carigrad. Za primer, da ne bi Carigrad pripadel Grčiji, predlaga Venizelos internacionalizacijo tega mesta pod protektoratom zveze narodov. 4. Otok Dodekaneza. 5. Otok Ciper. 6. V Mali Aziji: Zapadne provincije, del vilajeta

Aidina ter luko Smirno. Armenija z vilajetoma Trapecuntom in Adano naj postane posebna država, čije upravo naj prevzame vesela, ki jo določi zveza narodov. — Komisija za odškodnino, komisija za ugotovitev odgovornosti ter komisija za pristanišča, za paroplovbo in za železnice so pričele z delom. Za predsednika teh komisij so imenovali Klotza, Lansinga in Crispija.

Wilson v francoski zbornici.

Pariz, 3. februarja. (Lj. kor. ur.) Agence Havas poroča: Poslanska zbornica je danes svečano sprejela predsednika Wilsona. Deschanel je imel govor, v katerem je slavil Ameriko in predsednika Wilsona. Med drugim je rekel: »Ta vojna ni bila taka, kakor so bile vojne doslej. Tudi mir ne bo tak, kakor do sedaj. Krivci se morajo kaznovati. Nemčija ne sme več ogroziti Francije.« Predsednik Wilson je izjavil: »Vedno bolj čutim prijateljstvo, ki me veže s francoskim narodom, kateremu so prihiteli vsi narodi sveta na pomoč. Čas nevarnosti je minul. V bodočnosti mora biti ogroženje nemogoče, ne da bi ostal ves svet. Prebivalstva čudovite in od vseh ljubljenice Francije ne sme nihče več ogroziti. Ne morem dopustiti, da bi se ponovila nedavna tragedija. Vse moči sveta bodo v bodočnosti jamčile za varnost Francije.« Predsednik Wilson je končal tako: »Mi smo vaši prijatelji, vaši bojovníki, vaši branitelji in bomo to ostali, da bo svet deležen svobode.« — Navzoči so priredili predsedniku Wilsonu koncem govora burne ovacije. Nato je bila seja zaključena.

Razna poročila.

Demonstracije v Italiji.

Curik, 3. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Danes iz Italije dospeli potniki pripovedujejo, da so v Milanu in Turinu bile velike demonstracije delavcev. Prišlo je do spopadov. Doslej se še ni posrečilo, vpostaviti reda. Tudi v Genovi vlada veliko razburjenje.

Belgijski socialisti.

Bruselj, 4. februarja. (Ljub. kor. urad.) Agence Havas poroča: Vrhovni svet socialistične konference je ponovno z 21 proti 10 glasovom sklenil, da se ne udeležijo socialistične konference v Bernu. Trije člani so se vzdrževali glasovanja.

Za monarhijo na Portugalskem.

Madrid, 4. februarja. (Lj. kor. urad.) Agence Havas poroča iz Tuyja: V Mafri, kjer so zbrane znatne monarhistične čete, se je zopet vzpostavila monarhistična vlada. Radi pomanjkljive zveze s severom v Lizboni baje primanjkuje živil.

Stavka na Angleškem.

Berlin, 4. februarja. (Lj. kor. ur.) Glasom dun. kor. urada poroča: Berliner Tagblatt iz Haaga: Glasom londonskih poročil so dospeli po petkovih nemirih oddelki vojakov v Glasgow. Vojaki imajo stropnice in so zasedli važne dele mesta. Vse voditelje stavke so aretirali. Do sedaj se mir ni kalil.

Politične novice.

— Slovenska deželna vlada konfinirala 9 ljubljanskih Nemcev. Včeraj popoldne je deželna vlada dala konfinirati 9 ljubljanskih Nemcev, in sicer: ravnatelja »Prometne banke« Klompela, profesorja dr. Binderja, prof. Vesela, generala Kleinschrotta, ravnatelja šulterajnske šole Weinlicha, ravnatelja Pamerja, odvetnika dr. Eggerja, notarja Galletta, tajnika Kranjske hranilnice Plautza. Konfiniranje obstoji v tem, da morajo prizadeti ostati na svojem stanovanju, ne smejo rabiti telefona in da se jim pisma cenzurirajo. — Grška vlada je namreč ultimativno slovenske vlade v sporazumu z dunajsko osrednjo vlado odklonila in izjavila, da noče izpustiti konfiniranih Slovencev v Gradcu. Zato je slovenska vlada konfinirala ljubljanske Nemce.

— Naš korespondenčni urad. Ni nam na zabavljanju, zato rajši marsikaj potrpi, posebno če vidimo dobro voljo. Toda sinoči prinaša naš korespondenčni urad neki dopis iz Velikoveca, ki ga je prejela Narodna vlada, in k načinu, kko je ta dopis priobčen, ne bomo molčali. Dopis prinašamo pod naslovom »Glas koroških Nemcev« na drugem mestu. Uvod tega dopisa je pa tak:

»Z ozirom na članek v »Slovenec« z dne 21. januarja, ki veli, naj se vsekakor opusti priklopitev Velikoveca in okolice, in ki je v slovenskih in slovensko mislečih krogih vzbudil največjo osuplost, se usoja podpisani nujno nagrositi Narodno vlado, naj nas vendar ne zapusti in nam pomaga, da bomo deležni blagoslova jugoslovanske demokratične vlade.«

Človek se mora za glavo prijeti, ko to bere. Kje in kdaj neki je »Slovenec« velel, naj se opusti priklopitev Velikoveca in okolice? Če je v velikovskih slovenskih krogih to vzbudilo osuplost, smo mi naravnost presenečeni — nad tem, da take stvari pod

firno vladnega organa, kar je korespondenčni urad, prihajajo na dan. Da bi bil »Slovenec« kdaj kaj takega napisal, je popolnoma nemogoče. In to bi bila morala znati tudi Narodna vlada, ki je to pismo dala korespondenčnemu uradu v objavo. Zato se prav res čudimo, da je vlada tako stvar, ki nosi na čelu pečat nemogućnosti, sploh izročila v javnost. Naravnost neodpustno pa je, da je korespondenčni urad to objavil, ne da bi se bil iz dotične citirane številke prepričal, če je ta stvar sploh resnična. Saj ne zahtevamo od gospodov pri korespondenčnem uradu, da so žurnalisti, naše želje so bolj skromne, ampak od teh gospodov zahtevamo le malo preudarka, kakor ga ima lahko vsakdo, ki zdravo misli. In zdrava pamet je lahko narekovala gospodom, da »Slovenec« kaj takega nikdar ni mogel zapisati. In če so dvomili, naj bi pogledali v dotično številko »Slovenca«. Če pa naš korespondenčni urad še danes ni toliko urejen, da bi imel liste na razpolago, raj bi si prišli gospodje k nam izposoditi dotično številko in prihranjena bi jim bila blamaža. Tako poročanje je sicer zelo komično, a lovorik ne prinaša nikomur in tudi stvari ni v korist.

— Velike Lašče. Škod S. L. S. se je vršil preteklo nedeljo. Dr. Marek je poročal o splošnem političnem položaju. Soglasno so se dvignili protest proti zasedenju slovenskega ozemlja po Italijanih. Poslanec Škulj je temeljito obravnaval gospodarsko vprašanje slovenskega kmeta v novi državi. Sprejelo so se resolucije: Prestavitve okr. glavarstva iz Kočevja v Ribnico. Izločitev okr. sodišča Velike Lašče iz okraja Novo mesto in pridelitev istega dež. sodišča v Ljubljani. Ustanovitve meščanske šole v Ribnici, obrtne šole v Sodražici ter preosnovno dohodninskega davka glede zaupnikov kot tudi glede določbe, da se izdatki za hrano, obleko itd. nič ne upoštevajo. Misel gl. poslanca glede ustanovitve Gospodarske šole v Vel. Laščah je bila sprejeta z največjim navdušenjem in veseljem, posebno od navzočega žensstva. Poslanec Škulj je posegel v hujšanje proti duhovnikom, ki se širi po nekaterih govornikih po naši dolini in ki že danes kaže zle posledice, ki pa bodo škodovala prej ali slej morda največ očelom takih nauk.

— Iz obrtniških krogov nam pišejo: Obrtnikom se zelo čudno dozdeva, da so se pričele razne socialne reforme po naši vladi reševati popolnoma preko nas, tako, da se obrtnikom niti ne da možnost, da bi izrazili svoje mnenje. Neki gospodje poverjeniki, posebno poverjenstvo za socialno oskrbo, nas obrtnike popolnoma prezirajo. Nikdo nas ni vprašal, ko se je šlo za tako važno in dalekosežno vprašanje osemurnega delavnika. Sedaj se čuje, da se naše poverjenstvo za socialno oskrb bavi z reirormami bolniških blagajin in delavskih zavarovalnic ter se že govori o obračunih teh zavodov z Italijani in Nemci. Opozorili bi, da ti nimajo pravice sami odločevati o milijonih, ki smo jih precejšnji del vplačali mi obrtniki. Naj torej pridejo tudi obrtniki do besede!

— K spornemu ozemlju štejejo za sedaj v Gradcu okrajna glavarstva Maribor, Ptuj, Slovenji gradec in Lutomer. Čakajmo še par dni, pa bodo šteli k spornemu ozemlju tudi — Ljubljano. Poznavalec razmer res ne ve, ali naj se smeje, ali naj pomiluje nemške blaznosti. Najbolje bo, ako samopozvestno delamo ter ravnodušno čakamo, da doživé Nemci še epot tako radikalno stremenje, kakor so ga doživeli ob preobratu. Jančimo jim, da jim ne izostane, Sicer pa se kaže presojanje položaja pri Nemcih že v dejstvu, da prinaša »Tagesspost« poročilo o protestnem shodu »Südmarke« na tretji strani večernega lista, ultimativno pokrajinske vlade slovenske pa na prvi.

— Minister Jankovič za Trst in Reko. Jugoslovanski minister za narodno gospodarstvo dr. Jankovič je imel z urednikom »Narodnih Listov« v Pragi razgovor, v katerem je dejal med drugim, da bomo Jugoslovani z vsemi silami delovali na to, da bomo s češko-slovaško republiko direktno zvezani potom koridorja, ki bo dal Čehom priliko, da pridejo preko našega ozemlja do jugoslovanskih pristanišč Reke in Trsta. Radi tega Jugoslovani upamo, da bodo Čehi vsled velikega gospodarskega interesa in razven tega iz moralnih, slovenskih in političnih motivov podpirali naše pravične zahteve in še bolj naše narodno pravo ter delovali na to, da nam mirovna konferenca prizna Trst in Reko. Brez teh dveh pristanišč ne bi imela Jugoslavija niti enega pripravnega pristanišča mednarodnega značaja. Ostala jugoslovanska pristanišča nimajo železniške zveze zaledjem, ali pa samo ozkotirne železnice (n. pr. Dubrovnik). Razven tega sta Trst in Reka organsko, zemljepisno, gospodarsko in politično tesno spojena z našimi gospodarskimi središči in z vsemi komunikacijami Jugoslavije. Eno kakor drugo izmed teh pristanšč bi se kmalu izpremenilo v bedno, gospodarsko ruinirano provincijalno mesto, ko ne bi prišlo v oblast Jugoslovanov. Vsled tega upamo, da bodo Čehi na mirovni konferenci postajali vsi

so svoje moči in ves svoj vpliv, da pridobimo nam in sebi dohod do morja in s tem Reko in Trst.

— **Še en dokaz, kje so bili na Koroškem Slovenci.** Dokazov resnice, kje so povsod v pretežni večini živeli na Koroškem Slovenci, je že doprinešen dovolj, a je bil prekrat še en tehten, ki bi stvari nedvomno prav dobro služil. To so koroški in prepričali se bomo, da baš ta govore kot živ dokaz, kje in koliko je bilo Slovencev pomemčurjenih. Nagrobni spomeniki jasno govorijo o krutosti pomemčevanja. Na vseh nekoliko starejših so povsod lepa slovenska imena, v tem ko so na najnovejših nekatera imena že nemško spakodana. Če se ni prepozno, naj bi se tudi to dejstvo vpoštevalo kot nadaljnji donesek dokazu, kje so na Koroškem živeli Slovenci in kateri kraji pripadajo nam.

— **Političen shod v Poljčanah.** Dne 9. svečana 1919 se bo vršil v Poljčanah ob 2. uri popoldne javen političen shod s sledečim spredom: Socialna demokracija in naše razmere. Govorila gg. dr. Ravnik in urednik Žebot iz Maribora.

— **Obzor o Slovincih.** Zagreb, 4. februarja. »Obzor« reproducira »Slovenčev« članke o zahtevi, da se skliče državno veče, in o političnih razmerah v banovini.

— **Na mariborskih dogodkih** so izvajali dunajski nemški nacionalni demokrat, da ni mogoča zveza z jugoslovansko in češko državo in da je treba priključiti k Nemčiji. Hvala Bogu, da so celo Dunajčane prišli do sklepov, da ne sodimo pod nobenim pogojem skupaj. Počasi le sprejemajo nazore, ki jih je naš Korošec že davno urbi et orbi kot naše oznanil.

— **Vsenemške cvetke** iz nedeljskega članka »Grazer Tagblatt«. Slovenske vojake imenuje »kopo najemnikov« (Söldlingshaufen), krvnike sile (Schergen der Gewalt) in zopet peščico krvnikov (Scherghäuflein) ter vzklika: »S hribov drvi plazovi, ki uničijo golazen v dolinah!« Dalje: »Ne bomo mirovali, ne bomo počivali, dokler ne dosežemo cilja, da bo svetilo solnce Velike Nemčije tudi livadam ob Dravi, gozdovom v Pohorju, da bo Maribor spet mejna trdnjava, kar je bila pred tisoč leti: Markburg!« Tukaj imate rojaki antologijo vsenemških groženj in vsenemške kulture. Kdor nas štajerskih Slovencev in našega dela ne razume ob tem besnenju in ob teh pretnjah, ta nima smisla za narodni obstoj.

— **Slab zgodovinar in sociolog** mora biti graški mestni župnik monsieur Großauer. Na graškem protestnem shodu je izrekel trditve: Geslerjev klobuk, ki ga je razobesil general Majster v Mariboru, je sramotna pega v dosedaj neslavni zgodovini Slovencev. Gospod pač ne ve, da je brezmejno, tisočletno trpljenje in hrepenenje Slovencev najčistnejši znak življenjske sile našega naroda, ki kljub vsem grofovskim in uradniškim nemškim parazitom ni shiral in propadel.

— **Za centralistično monarhijo.** V nedeljo, dne 2. t. m. se je vršilo v Sarajevu veliko javno zborovanje delavcev in meščanov, na katerem je bilo zbranih do deset tisoč oseb. Častni predsednik shodu je bil Gligorić Jeltanović, predsednika dr. Vukanović in Jovo Pešut, podpredsednik delavec Milan Gjukic, tajnika Stefan Kobasica in dr. Petrović. Govorili so dr. Jovo Nikolinović, Simo Umičević in dr. Milan Sršić, nakar so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo: 1. Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev v dinastijo Karadjordjevičev naj se uredi kakor demokracija centralistična monarhija na istih načelih, na katerih je sedaj urejena kraljevina Srbija brez vsakršnih notranjih meja in brez vsakršnih pokrajinskih avtonomij. Zato zahtevamo, da od preje obstoječe ali novoustanovljene pokrajinske samostojne uprave in vlade takoj likvidirajo. 2. Pri uredbi državne uprave naj se izogne birokratiziranju in čim bolj izvede princip narodnega sodelovanja v upravi potom samouprave občin, okrajev in okrožij. 3. Da se v vseh področjih izvede načelo ravnopravnosti vseh treh imen našega naroda ter enakost in popolna svoboda vseh veroizpovedan in zavarovanje verskih avtonomij. 4. Ob tej priliki apeliramo na zdravo zavest našega naroda, da živi s svojimi muslimanskimi brati v miru in bratski slogi in čuva njihovo imetje in osebo varnost kakor svojo lastno. 5. Takoj naj se kaznujejo in odpravijo iz državne službe in države vsi tisti krivci bivšega avstrovskega režima, ki so se z zločinom pregrešili nad našim narodom in ki še danes vzdržujejo razdor; brez te odredbe se v naši mladi državi mir, red in popolna sloga med enokrvnimi brati ne bo dala vzdržati. Ta zahteva smatramo za temeljna načela naše bodoče narodne politične organizacije.

— **Za vrhovnega orožniškega poveljnika v kraljevini SHS** je imenovan general Dragutin Dimitrijević. Organizacija orožništva hitro napreduje; v kratkem se otvori centralna žandarmerijska šola

— **Ostra obsodba batin.** Iz Beograda poročajo, da so napravile ondi vesti o batinah, ki jih je bila nekod uvedla srbska vojaška oblast, najneprijetnejši vtis in izzvale najostrejšo obsodbo. Vrhovno vojno poveljstvo je takoj izdalo najstrožji ukaz, da so batine v vojski strogo prepovedane in da se bo vsaka kršitev tega ukaza najstrožje kaznovala.

— **Donavsko vprašanje.** V Beogradu se je sestala mednarodna komisija, da pretrse vprašanje o prometu na Donavi. Komisiji predseduje angleški admiral Trubrič.

— **Napačna statistika.** Narodna uprava v Novem Sadu izjavlja, da podatki v knjigi Josipa Lakatoše »Jugoslavija u svetlu statistike«, ki je nedavno izšla v Zagrebu, v kolikor se nanašajo na ogrske kraje, niso točni, ker temelje na madjarski uradni statistiki. Uprava je odredila v Bački, Banatu in Baranji novo ljudsko štetje, ki bo končano sredi februarja. Šele potem se bo videla vsa laž madjarskega državnega aparata, ki je v Subotici zabeležil 23.000 Bunjevcev, dočim jih je v resnici 70.000. Narodna uprava v Novem Sadu ima v rokah listino, v kateri madjarski uradniki sami priznavajo, da so popis ljudstva po nalogu madjarske vlade falsificirali.

— **Nova srbska stranka v Bosni.** Dne 30. januarja se je v Sarajevu na povabilo Dušana Vasiljevića, dr. Sava Ljubibratića in Vasilija Grgića vršil sestanek 100 oseb, na katerem so sklenili ustanoviti »državo vzdržujočo narodno-demokracijo stranko na temelju že ustvarjenega stanja v državi SHS«. Sprejeli so načrt programa in akcijski odbor, ki bo v kratkem sklical ustanovni občni sbor.

— **Kardinal Francis Born obišče Beograd.** Kakor poročajo beograjski listi, pričakujejo ondi tle dni londonskega nadškofa kardinala Francis Born, ki ima tesne zveze z angleško vlado. Kardinal je bil v Palestini, kjer je obiskal angleške čete. Na povratku je sklenil potovati preko Srbije in se osebno seznaniti z narodom, kateremu je bil od nekdanj iskrnen prijatelj. Začetkom svetovne vojne je sprejel podpredsedniško mesto v odboru za pomoč Srbom.

— **Nove zmeđe** imajo v Nemčiji. Pristaši Liebknechtovi »Špartakovci« so se vnovič začeli gibati in so zasedli znane industrijalne kraje Düsseldorf in Eisenach, v Bremenu pa se že dolgo drže. Vlada jih je hotela z vojaško silo uničiti, toda vojaški in delavski svet v Hamburgu ji je zagrozil, da nastopi proti njej.

Dnevne novice.

— **Akademski dom v Zagrebu** je v glavnem urejen. Odbor je rešil vse došle prošnje, novih prošelj ni mogoče več sprejemati. Glede na to, da je začasno v Akademskem domu prostora la za 150 dijakov, se je moral odbor ozirati v prvi vrsti na one dijake, ki morajo biti na vsak način pri predavanjih osebno navzoči, torej na medicince, filozofe, šumarske in trgovske akademike. Prosilci teh strok dobe obvestilo po dopisnicah, pod kakimi pogoji so sprejeti v Akademski dom; razen tega se dobe informacije v društvenem tajništvu v Ljubljani, Franciškanska ulica 2, in v Akademskem domu v Zagrebu. Vsi tisti, ki so sprejeti v Akademskem domu, morajo prinesiti s seboj najmanj po dve rjuhi in potrebne brisače. Polna oskrbnina (stanovanje, kosilo in večerja) stane za enkrat 200 K mesečno. Pravnikov za enkrat še ne moremo sprejeti v Dom, pač je tistim, ki pojdejo kljub temu v Zagreb, zagotovljeno kosilo in večerja v dijaški menzi, za kar dobe potrebne izkaznice pri društvenem upravitelju, g. Franu Križaniću v Akademskem domu v Zagrebu, Kaptol št. 16. In sicer deloma brezplačno, deloma proti polnemu 160 K, oziroma delnemu plačilu 80 K. Oni, ki so sprejeti v Akademski dom, naj gredo takoj v Zagreb. Kdor do 15. februarja ne pride v Zagreb, izgubi mesto. Kakor hitro bo mogoče pripraviti in urediti še nadaljnje prostore, se bodo v Dom sprejeli tudi pravniki, in sicer v prvi vrsti begunci in tisti, ki stoje tik pred izpiti. — Odbor.

— **Razpis učiteljskih in nadučiteljskih mest.** a) Šolski okraj ptujski. 1. Na štirirazrednici pri Sv. Andražu v Leskovcu ena služba za učitelja in ena služba za učiteljico; prosta soba. 2. Na štirirazrednici pri Sv. Lovrencu na Dr. p. služba za nadučitelja. 3. Na štirirazrednici v Majšpergu, pošta Ptujška gora, služba za učiteljico; prosta soba. 4. Na šestrazrednici v Sv. Marjeti niže Ptuj služba za učitelja; prosta soba. 5. Na štirirazrednici pri Novi cerkvi, pošta Podlehnik, dve službi za učitelja. 6. Na štirirazrednici na Ptujski gori služba za učitelja. 7. Na dvorazrednici v Stoprcih, pošta Rogatec, služba za nadučitelja. 8. Na trirazrednici v Vurbergu služba za učiteljico; prosta soba. 9. Na štirirazrednici v Zavrčah služba učitelja. — b) Šolski okraj ormoški. 10. Na štirirazrednici pri Sv. Bolkanku na Kogu pri Središču služba za nadučitelja. 11. Na štirirazrednici v Sv. Lenartu pri Vel. Ne-

delji služba za nadučitelja. 12. Na štirirazrednici pri Svetinjah, pošta Ivanjkovci, služba za učitelja oziroma učiteljico. 13. Na petrazrednici v Veliki Nedelji služba za nadučitelja. — c) Šolski okraj rogaški. 14. Na trirazrednici v Sv. Florjanu, pošta Rogatec, služba za učitelja. 15. Na trirazrednici v Sv. Juriju pod Rog., pošta Rogatec, služba za učitelja, oziroma učiteljico. 16. Na trirazrednici pri Sv. Roku na Sotli, pošta Rogatec, služba za nadučitelja in služba za učiteljico. 17. Na štirirazrednici v Žetalah služba za učitelja. — Redno opremljene prošnje naj vložijo prosilci (prosilke) po predpisani poti pri dotičnem krajnem šolskem svetu do dne 1. marca 1919.

— **Politični preganjanci,** ki so zamedili rok (25. januarja t. l.) za prijavo škode, ki so jo trpeli iz političnih ozirav, se lahko še vedno prilasijo pri svojih pristojnih okrajnih glavarstvih, političnih ekspoziturah, oziroma mestnih magistratih; vendar je pa negotovo, če se bo mogoče ozirati na te zakasnele prijave.

— **Vsi bivši interniranci, konfiranci** in obsojenci, brez ozira na to, če so svojo odškodnino zahtevali že prej ali ne, naj prijavijo svoje naslove, kraj in dobo interniranja in sodnijo, ki jih je obsodila, na naslov: dr. Janko Leskovec, Dunajska cesta 31, odbor za pol. preganjance.

— **Vdove in sirote onih,** ki so bili vsled političnih razlogov obošeni, ustreljeni ali so v zaporu umrli, naj javijo svoje naslove kot zgoraj. — Vsi slovenski listi so naprošeni, da objavijo gornji dve notici.

— **Poverjenišvo za finance** izdaja včasih naredbe, ki se ne odlikujejo ravno po preveliki jasnosti. Poleg tega stopijo včasih naredbe tega poverjenišva v veljavo v tako kratkem roku, da nastanejo potem občinstvu razne nepravilike. Tako na primer se ni po časopisju nič naznanilo, da bo s 1. februarjem t. l. po naših krajih prenehalo delovanje pošne hranilnice na Dunaju. Vsled tega so mnogi odposlali svoj denar po pošnih čekih še proti koncu januarja, naslovniki pa sedaj tega denarja ne morejo dvigniti, ker se pošna hranilnica na Dunaju brani izplačati ga. Na ta način se ustvarjajo prav po potrebnem v prometu nove težave, ki jih je že itak dovolj. Predno izdaja finančno poverjenišvo odredbe, ki se tičejo denarnega prometa, bi moralo zaslišati izvedence iz praktičnih poklicev in občinstvo obvestiti pravočasno potom časopisja. Potem ne bo toliko opravičenih pritožb.

— **Uradništvu denarnih zavodov.** Dne 9. februarja t. l. se vrši v Mali dvorani Narodnega doma v Ljubljani enketa uradništva vseh slovenskih denarnih zavodov. Dnevni red zborovanja je: 1. Razmotrivanje o položaju uradništva slov. denarnih zavodov za časa vojne. 2. Predlogi glede izboljšanja tega položaja: a) ureditev plač, ki naj odgovarjajo obstoječim gospodarskim razmeram; b) ureditev službenega razmerja na podlagi demokratičnih in socialnih načel potom zakonodaje. 3. Izpopolnitev stanovske organizacije. 4. Raznortosti. 5. Občni zbor strokovne skupine. Začetek zborovanja ob 9. uri popoldne, nadaljevanje ob pol 3. uri popoldne.

— **Z Vrhniške.** (Občinsko gospodarstvo.) Boljševizem v besedah in dejanju ni prizanesel tudi naši občini. Ne le da razni uzmoviči kradejo kure, so gotovi ljudje na delu, da kradejo ali vsaj skušajo krasti dobro ime njim neljubim osebam. Zadnje čase so se spravili nekateri predolgi jeziki na župana g. Tršarja, posebno pa na občinskega tajnika Seliškarja, in trosili okrog skrivnostne vesti, da sta med vojsko oškodovala občino za okrog pol milijona kron. Za te govorice in obdolžitve jim je dala povod občinska aprovizacija, dasi lahko trdimo, da je malokatera občina bila tako lepo oskrbovana, kot ravno vrhniška, in to le po zaslugi obeh imenovanih. Danes lahko stopimo pred javnost s to trditvijo, ko je po večdnevni reviziji občinskih računov spricano, da so ti v lepem redu. Zato jih je odbor v seji dne 2. t. m. tudi odobril brez ugovorov. Sedaj bodo končno menda zavezani predolgi jeziki nekaterih, ki so čuli, da znaša čisti preostanek iz aprovizacije precej nad 40 tisoč kron, ki se porabi v namene ubožne oskrbe. Če bo pa kak jeziček le še predolg, ga bo treba malo skrajšati. Sicer pa ni več tistih zaščitnikov od nekdanjega deželnega odbora, ki jim je bil naš občinski odbor trn v peti zaradi odločne izjave povodom znane zloglasne okrožnice. — Vrhničan.

— **Iz Doba.** Pred Božičem smo dobili Dobljani nove zvonove. Vpostavljali jih je neki podjetnik iz Ihana ter zaračunal za dva dni vpostavljanja skoraj neverjetno — 2400 kron. Zvonovi sami so stali 4000 K!

— **Slov. Bistrica.** V nedeljo, dne 9. februarja priredi Čitalnica ob 3. uri popoldne v Narodnem Domu literarno predavanje, na katerem bo govoril pesnik Fran Albrecht o Ivanu Cankarju. Pred predavanjem ima učiteljsvo slovenjebistriškega okraja svoje zborovanje. Predavanje je namenjeno inteligenci celega slovenjebistriškega okraja in torci upamo, da ne bo nihče manjkal. Po predavanju je prosja zabava s petjem.

— **Popravek.** V poročnem naznanilu g. Antona Adamiča dne 3. januarja je pomotoma izostala beseda »poročena«, kar bodi s tem popravljeno.

— **Krošnjarjem kočevskega okraja.** Poročajo nam: Kar se tiče pravic krošnjarstva po dosedaj običajnem ozemlju, se je zadeva izročila po poslancu K. Škulju naši Narodni vladi, ki je stopila v stik z merodajnimi oblastmi, v kolikor se pač mora to vprašanje reševati v sedanjem prehodnem stanju. Da se bo obravnavalo o pravem času in mestu, za to je preskrbljeno.

— **Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju države SHS.** Z ozirom na izvršena pripravljala dela za ustanovitev Zveze industrijcev na slovenskem ozemlju države SHS sklicuje podpisani pripravljalni odbor ustanovno glavno skuščino na nedeljo, dne 9. februarja 1919, dopoldne ob pol 10. uri v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red te glavne skupščine je: poročilo pripravljalnega odbora, sprejem statutov zveze in volitev funkcionarjev. Pri tem poudarjamo, da morejo kot člani pristopiti ne samo veleindustrijci v ožjem pomenu besede, marveč sploh tudi obrtniki-industrijci, čijih obrat presega po načinu in kakovosti obratovanja obrtniški značaj. Samo ob sebi umljivo so tudi družbe, zadruga itd. lahko člani zveze. Nujna potreba ustanovitve take zveze je splošno priznana. Ne gre morda za statistične namene; zveza industrijcev je poklicana, da uveljavlja in zastopa gospodarske interese prizadetih krogov na znotraj v Jugoslaviji ter na zunaj v inozemstvu. Od pravičnega vpoštevanja interesov naše industrije je odvisna gospodarska moč posameznika in celote. Zveza ima nalogo pripomoči k splošnemu razvoju naše mlade industrije. Delegati Slovencev potrebujejo glede vseh panog naše industrije točnih podatkov in navodil, ki jih morejo nuditi skupno organizirani industrijci; zategadelj je zadnji čas, da prične poslovati zveza. Čim številnejši je pristop, tem izdatnejši je ugled zveze. Pristop k zvezi je priglasiti pismeno. Z veseljem moremo konstatirati, da je priglašeni že veliko število članov. Pozivljamo tem potom ponovno vse industrijce, ki dosedaj še tega niso storili, da prijavijo svoj pristop na naslov enega izmed podpisanih ter da obenem sporočijo, ali se udeležijo glavne skupščine ali ne. — Kranj — Ljubljana, dne 3. februarja 1919. Za pripravljalni odbor: Vinko Majdič, industrijec v Kranju, predsednik. Dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani, tajnik.

— **Beguncem postojnskega, senožeškega, ilirskobistriškega in vipavskega sodnega okraja** Notranjske trpine-begunce naštetih sodnih okrajev brez razlike stanu in političnega prepričanja uljudno vabim, da se obračajo name v vseh spornih vprašanjih, zdrenih s težavnim položajem izgnanca. Zaenkrat prosim, da me obveščajo pismeno v Bohinjsko Bistrico na Gorenjsko. France Silvestrov, poslanec v Pokrajinski svet za okupirano Notranjsko.

— **Ribnica.** Zaposili smo telefonično zvezo Ljubljana-Ribnica. — Sestanek mož S. L. S. je glasom resolucije zaprosil izločitev okrajnega sodišča Ribnica iz okrožja Novo mesto in priklopitev istega deželnemu sodišču v Ljubljani. Zadeva se je izročila po poslancu g. Škulju Narodni vladi. Prošnji se pridružuje vse prebivalstvo sodnega okraja ribniškega. — Enako smo zaprosili izpopolnitev postajališča Lipovec, da se napravi čakališče. Sedaj je postajališče izpostavljeno, ker je odprto na eni strani, mrazu, burji in vsem vremen-skim izpremembam. Da se zapre na četrti strani, se bo dalo zakuriti in bo več zavetja. Malo dela, a veliko koristi.

— **Izgon tujcev iz Zagreba in Hrvatske.** Zagrebška mestna oblast je pozvala vse osebe, ki nimajo jugoslovanskega državljanstva, naj zapuste mesto. Centralni stanovanski urad je raztegnil to odredbo na celo svoje področje. Vzrok: težave v prehrani in pomanjkanje stanovanj.

— **Terjatve do bivšega vojnega erarja.** Enketa, ki jo je sklicala trgovska in obrtniška zbornica v zadevi terjatvev do bivšega erarja, je bila mnogobrojno obiskana. Vsi govorniki so povdarjali, da je nujno potrebno, hitro storiti vse korake za to, da pridejo upniki do izplačila. Vsako nadaljnje odlašanje izplačil bi marsikateremu dobavitelju moglo povzročiti gmojni pogin. Izvolil se je odsek 12 članov iz kroga interesiranih trgovcev, industrijalcev in obrtnikov. Naloga mu je, da pretresa vse, kar je potrebno za hitro in ugodno rešitev te nujne zadeve, ter stori na pristojnih mestih v ta namen vse korake. Zbornično predsedstvo je zatrdilo akciji najkrepkejšo zbornično podporo.

— **Izdeja noviholkov in železniških vozni listov.** V uradnem listu št. 39 z dne 20. januarja 1919 je izšla naredba poverjenišva za finance narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 14. januarja 1919, št. 290, tičejo se izdaje noviholkov in železniških vozni listov z dnem 15. prosinca 1919. Stari volki izdaje 1910 in doslej v prometu se nahajajoči volni listi se z 28. februarjem 1919 popolnoma razveljavijo. Trgovski krogi se opozarjajo na to s pristav-

kom, da se stari neporabljeni kolki izdaje 1910 in dosedanjí vozni listi lahko zamenjajo brezplačno proti novim v času od 1. marca do 31. marca 1919 pri finančni deželní blagajni v Ljubljani oziroma na deželi pri dajnih uradih. Za goliče vozni listov je plačati 6 v za vsak komad. Pomni se, da je ta nova izdaja kolkov namenjena samo za prehodno dobo, vsled česar so se tudi dosedanje kronske in vinarne kategorije izdatno skrčile in upoštevale samo najbolj potrebne kategorije. Tiskanje vinariskih kategorij se je nekoliko zakasnilo, utegnejo pa biti izgotovljene v najkrajšem času. V okoliših obmejnih davčnih oziroma sodnih okrajev na Stajerskem in Koroskem se razveljavijo stari kolki izdaje 1910 že z dnem 15. februarja 1919 ter se rok za zamenjavo starih razveljavljenih kolkov proti novim skrči na čas od 15. do vstetega 28. svečana 1919.

— Upokožen ljudskoškolski učitelj išče kot priboljšek službo organista na deželi. Opravljal bi lahko tudi pisarniške posle ter učil jezike: slovenski, nemški, italijanski, srbohrvatski. Naslov v našem uredništvu proti vposlatvi znamke.

Ljublanske novice.

Ij Ponovitev proslave Valentin Vodnikove stoletnice v Rokodelskem domu. Ker v nedeljo mnogo občinstva ni moglo dobiti vstopnic za Valentin Vodnikovo slavnost, se bo prireditev ponovila v nedeljo, 9. t. m., ob 5. uri popoldne. — Kat. društvo rokodelskih pomočnikov.

Ij II. Mar. kongregacija pri čč. uršulinkah v Ljubljani sporoča svojim članicam, da je v torek popoldne ob 2. uri umrla gdna Mici Čadež. Pogreb bo v četrtek, dne 6. februarja t. l. ob pol 2. uri iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Članice se vabijo, da se pogreba gotovo polnoštevilno udeležijo.

Ij Šišensko prosvetno društvo naznanja vsem članom, da je umrla društvena članica Marija Prestor, mati društvenega tajnika in obenem vabi člane, da se udeležijo pogreba, ki se vrši v četrtek, dne 6. svečana ob pol 2. uri popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice. — Odbor.

Ij Gasilska župa ljubljanska ima v nedeljo, dne 9. februarja 1919 ob 10. uri popoldne v Ljubljani, in sicer v »Mestnem domu« izredni občni zbor. — K občnemu zboru so vabljeni: Odborniki župe, načelniki vseh v župi združenih gasilnih društev, po en zastopnik za vsakih 20 članov vsakega gasilnega društva, zastopnik Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana. To je prvo zborovanje združenega gasilstva.

Ij Stanovanjska beda. Mestni magistrat odpoveduje sedaj stanovanja vsem strankam, ki nimajo domovinstva in posla v Ljubljani. Vsa na ta način izpraznjena stanovanja se bodo od danes dalje razglasala na magistratni deski. Stranke, ki iščejo stanovanja, se pozivljajo, da seznanja odpovednih stanovanj ne hodijo več gledat v magistratni ekspedit, marveč kar na magistratno desko.

Ij Ravnateljstvo narodnega gledališča. Zadnje dni se je naznanilo ravnateljstvu in javnosti, da je določen za deklice na dijaškem stolišču poseben prostor. To naznanilo moramo ravnateljstvu popraviti, ker ne moremo dopuščati, da bi se dretnjali dečki in deklice na skupnem prostoru, javnost bi pa mislila, da je res kaj storjenega. Prostor za deklice je treba ločiti od onega, ki je določen za dečke. Kaj pomagat! Niti vhoda nimajo svojega. Če ne s splošno moralnega stališča, pa vsaj s stališča dostojnosti in resnosti moramo skrbeti za svojo mladino drugače. Ali res ni mogoče oskrbeti male pregraje.

Ij Predprodaja vstopnic za dramsko gledališče prične v sredo dne 5. februarja popoldne ob 3. uri pri dnevni blagajni in posluje vsak dan od 10. do pol 1. ure zjutraj in od 3. do 5. ure popoldne. Istotam dobe tudi od tega dne dalje abonenti svoje izkaznice, ki doslej še niso prišli ponje. Ker je dramsko (bivše nemško) gledališče precej manjše od našega, opozarjamo p. n. občinstvo, da pri abonement-predstavah ne bo mnogo vstopnic na razpolago, kar naj se ne tolmači za raznimi domnevmi, češ, da se vstopnice morda že prej rezervirajo in oddajo.

Ij Prehodnogospodarski urad išče stenotipistko, ki mora biti popolnoma vešča slovenske stenografije in biti izurjena v strojepisju. Reflektantinja naj prinese osebno prošnjo Prehodnogospodarskemu uradu v Ljubljani, Turjaški trg št. 1.

Ij 99 milijonov bankovcev v Ljubljani. Pri komisijah za zigosanje avstro-ogrskih bankovcev in pri denarnih zavodih in blagajnah ljubljanskih od dne 13. do 20. januarja in od dne 20. januarja do 2. februarja 1919 ožigosalo se je bankovcev v skupni vrednosti v K 98.858.493, in sicer enkronskih bankovcev 291.748 kosov, dvokronskih bankovcev 314.625 kosov, 10kronskih bankovcev 248.995 kosov, 20kronskih bankovcev 326.561 kosov, 25kronskih bankovcev 1191, 50kronskih bankovcev 116.343 kosov, 100kronskih bankovcev 239.028 kosov, 200kronskih bankovcev 7158 kosov, 1000kronskih bankovcev 57.635 kosov, 10.000kronskih bankovcev 10 kosov. Petindvajset-, dvesto- in desettisočkronski bankovci so se zigosali le nekaj časa, ker se jih je med žigosanjem razveljavilo.

Ij Ukraden je bil zadnji soboto vojaški voz z diro (Plateau-voz) z zlomljenim drogom pred barako posredovalnega urada južne železnice. Če je komu o tej tatvini kaj znanega, naj sporoči Jugoslovanski tovarni za milo v Spodnji Šiški.

Vestnik S. K. S. Z.

* Valentin Vodnikova slavnost v Rokodelskem domu. Prav sedaj, ko smo s Srbi in Hrvati združeni v eni državi, je primerno, da slavimo Valentina Vodnika. V svoji največjačestni pesmi, v »Iliriji oživljeni«, poveljuje našo domovino in v pre-roškem duhu pravi: »Ilirija prstan — Evropi naj bo.« Pač so pozneje razne deželne meje razdrobile »prstan Evrope« — Ilirijo — v osem kosčkov, a sedaj so meje padle, Ilirija je združena, in ko so v nedeljo zapeli pevci Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Rokodelskem domu dr. B. Ipavčev kompozicijo »Ilirija oživljena«, se nam je zdela kot himna Jugoslaviji. Tudi zbori iz »Venca Vodnikovih pesmi« so naredili mogočen vtis. Čast g. dirigentu Gorjupu. Slavnostni govornik g. gimn. profesor Ivan Mazovec nam je v dovršenem govoru predložil življenje, delovanje in zasluge Valetina Vodnikove. Pričetke pesnikovega delovanja v korist milemu narodu pa nam je plastično pokazal mični dramatični prizor »Slovenija oživljena« (zložil J. Bilc), v katerem so nastopili Vodnik, Coz in Linhart. In končno smo videli na odru dr. J. Ev. Krekovo igro »Cigan čarovnik«. Dr. J. Krek se nam pokaže v vsakem svojem delu kakor velik vzgojitelj ljudstva. Tu nam v preprosti veselejši pokaže isto resnico, katero je poudarjal ob desettletnici »Danice«, ko je rekel: »Ideal zdravega, čilega rodbinskega življenja, kako vzvišen, kako lep sil Dobre očete, dobre matere, krščansko vzgojo otrok — to nam daj, dobrotno nebo, pa smo rešeni. Krščanska rodbina, zvezana organski z naravo, organizmom naroda in človeštva, zvezana z ljudstvom in z Bogom, naj se zopet pojavi.« (Zora, 1905, str. 34.) Veseloigra je šla prav gladko preko desk, igralci so izpolnili v polni meri svojo dolžnost. Pozna se jim, da so že dobro vajeni odra, in upamo, da bodo tudi še večkrat nastopili. — Prireditev v Rokodelskem domu je bila lepa, v vsakem oziru primerna proslava Valentina Vodnika, ki je bil prvi naš pesnik in v letih 1809—1813 ravnatelj gimnazije in vodja umetniškega in rokodelskega zavoda v Ljubljani.

* Škofja Loka. Dne 2. februarja je tiskajšnje Katol. izobr. društvo uprizorilo narodno igro: »Reveček Andrejček«, ki je izpadla prav izvrstno. Čast in hvala takim fantom in dekletom, ki se skoro noč in dan trudijo za dobro stvar. Le pogumom naprej po začrtani poti do cilja. — Igra se bo prihodnje nedeljo, to je 9. februarja ob pol 5. uri ponovila! Kdor si želi poštene zabave, naj pride in pogleda, in upamo, da se ne bo kesal.

* Vodnikova slavnost ljubljanskih prosvetnih društev se vrši marca 1919 v Ljudskem domu. Sestanek pevcev in pevk jutri v četrtek 6. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu (II. nadstr.). Vabimo pevce in pevke k udeležbi.

* Prosvetno društvo za franc. župnijo. Razgovor glede društva se vrši v četrtek 6. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Jugoslovanski (katoliški) tiskarni, III. nadstr. Vabimo somišljenike in somišljenice tega okraja, da se sestanke udeležijo.

* Krekova knjižnica šentpeterskega prosvetnega društva. Namesto to sredo, posluje knjižnica v četrtek od pol 7. do pol 8. zvečer.

* Izobraževalno društvo Bled je uprizorilo na Svečnico dr. Krekovo: »Tri sestere« ter burko: »Rdeči nosovi«. — Pevski zbor je nastopil z dvema točkama. — Dobro uspela prireditev se ponovi v nedeljo, dne 9. t. m.

Nainovelje.

IMSKA BLAZNOST PROTI SLOVENCEM.

Gradec, 4. februarja. Današnji socialisti »Arbeiterwille« srdito napada deželnega glavarja štajerskega Kaana, ker je dal konfirirati Slovence v Gradcu. List pravi: »Predvsem odločno vprašamo deželno vladu, kdo je povzročil blazno taktiko proti Slovincem in kdo jo je sklenil. — Zahtevamo, da se čim najhitreje prekličejo odredbe proti Slovincem, ker nikakor nečemo slediti politiki takega prenapeteža, ki se mora končati le v škodo nemškega naroda na štajerskem in v škodo Nemcev na Kranjskem.

(Op. ured. »Arbeiterwille« ima prav. Toda, kaj bo list rekel, ko bo izvedel, da sta nemška socialisti dr. Renner in dr. Bauer odobrila blazno taktiko gosp. von Kaana iz Gradača? Vsekakor pa je izjava tega lista jasen dokaz, kako se pametnim Nemcem že stidi ta prenapeta nemška zvestost in nasilnost.)

IZJAVA DR. SUNARIČA.

Zagreb, 4. februarja. Urednik zagrebske lokalne korespondence je imel razgo-

vor z dr. Sunaričem, ki je izjavil, da morajo biti Hrvati v Bosni in Hercegovini posebej organizirani, sodelovati pa morajo s srbskimi in mohamedanskimi strankami, ki so najbližje Hrvatom. Hrvatje so za edinstvo države in za popolno narodno ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, med tem ko so Srbi za Veliko Srbijo. Vsi Hrvati bi morali pristopiti k jugoslovanski demokratski ligi, kateri pripada tudi dr. Trumbić. Upanje je, da bo tudi srbska inteligenca vstopila v to ligo. Vzrok, da je dr. Sunarič odstopil kot poverjenik, ne tiči v Bosni in Hercegovini. Del mohamedancev bi tudi pristopil k jugoslovanski demokratski ligi. Gonja proti Zagrebu pomenja gonjo proti Hrvatski, ker je Zagreb simbol Hrvatske.

HRVATSKA POLEMIKA.

Zagreb, 4. februarja. »Novo Vrijeme« protestira proti razpustu občinskega zastopa v Brodu in vprašuje, zakaj se take reči godijo na Hrvatskem, medtem ko se Slovenija brez ozira na centralno vladu zelo lepo razvija.

Zagreb, 4. februarja. »Riječ SHS« piše: Država SHS ima odkrite in prikrite sovražnike. Srbski separatisti in Radićevci hočejo državo uničiti, vendar to očitno kažejo, medtem ko drugi tega ne kažejo, marveč skušajo s sabotažo dovesti državo do razsula. Zadnji razpravljajo o vprašanju decentralizacije, čeprav je konstituenta še daleč. Radi bi pridobili zase vse nasprotnike centralizma. Nočejo čakati konstituyente, čeprav mora država živeti tudi do konstituyente. Njihova decentralizacija pomeni uničenje države.

Zagreb, 4. februarja. Načelnik jugoslovanskega tiskovnega urada dr. Šimrak odgovarja na napade »Hrvata«, ki mu je predbacival, da je koritar, in izjavlja, da on ni nikak koritar. Starčevićanska stranka ga zato imenuje koritarja, ker ni odobraval njene akcije, katero je započela na najvišjem mestu v Beogradu, da se barška čast na protiparlamentaren način in preko strank v hrvatskem saboru skrivaj podeli kakemu uglednemu članu te stranke. Funko je gospoda od »Hrvatske« delala na to, da bi bil v ministrskem svetu še en podpredsednik, ter je predlagala kot posebnega ministra za mornarico nekega člana svoje stranke, čeprav v splošnem nimamo vojne mornarice.

JUGOSLOVANSKA DEMOKRATSKA STRANKA V BOSNI.

Sarajevo, 4. februarja. Te dni pride baje v Sarajevo notranji minister Pribećević. To potovanje je v zvezi z ustanovitvijo Jugoslovanske demokratske stranke.

Sarajevo, 4. februarja. Tu se je vršil sestanek za ustanovitev Jugoslovanske demokratske stranke, ki bo stala na stališču popolnega narodnega edinstva in centralizacije. Stranka se bo imenovala »Nacionalna demokracija«. Izvoljen je pripravljalni odbor.

ITALIJANSKI VOJAKI NA DUNAJU.

Dunaj, 4. februarja. Danes se je pripeljalo na Dunaj 300 italijanskih vojakov in 25 častnikov, in sicer 100 karabinijerjev v popolni vojni opravi in 200 mož s strojnimi.

NEMSKO - POLJSKE MEJE.

Bern, 4. februarja. »Journal des Debats« zahteva kot pogoj tretjega podaljšanja premirja z Nemčijo ureditev nemško-poljske meje.

PROTI SLOVANSKIM VISOKOŠOLCEM NA DUNAJU.

Dunaj, 4. februarja. Potem ko so bili na poljedelski visoki šoli vsi slovenski in hrvatski slušatelji radi dogodkov v Mariboru izključeni, bodo izdati iste odredbe proti vsem nemenskim slušateljem dunajskega vseučilišča. Nemški visokošolci so v soboto izročili rektorju tozadevne zahteve. Rektor je obljubil, da bo o tej zadevi govoril v naučnem ministrstvu. Dijaki so dali rok do četrta. Jutri, v sredo, ob 12. uri popoldne bo v vseučiliški avli shod nemških visokošolcev, na katerem bodo sklepali o nadaljnjem postopanju.

WILSON ZA GOSPODARSKO SVOBODO NARODOV.

Rim, 4. februarja. Dopisnik lista »Messaggero« poroča iz Pariza o konferenci med Wilsonom, Sonninom in Lloydom Georgesom, da polaga Wilson največjo važnost načelom ekonomske svobode in pravice vsake države, da dobi izhod do morja. Iz tega vzroka Wilson pospešuje način internacionalizacije svobodnih mest.

WILSONOV GOVOR V FRANCOŠKI ZBORNICI.

Pariz, 4. februarja. (Lj. K. u.) Reuterjev urad poroča: V francoski zbornici je predsednik Wilson imel govor, v katerem je med drugim izjavil: Na drugi strani Renne v Nemčiji, na Poljskem, Ruskem in v Aziji so vprašanja še odprta in se v trenutku ne morejo rešiti. Francija stoji še vedno na svojih mejah. In ako bi stala sama, bi trajno morala biti oborožena in bi s tem svojemu narodu naprtla trajno bre-

me davkov. Doprinesti bi morala žrtve, ki bi bila neznosna. Toda ne samo Francija, marveč tudi ostali narodi na svetu bi morali storiti isto. V pričakovanju kateregakoli groznega primera krivice bi morali biti vedno oboroženi. Toda to je nemogoče. Vladarji sveta so doslej mislili vedno le na odnose med vladami in so pri tem pozabljali na odnose med narodi. Sedaj vedo, da je edina pot do varnosti ta, da se v slučaju, ako bi bila ogrožena Francija ali kak drug narod, ostali narodi pripravljani, braniti ogrožene narode.

KIJEV ZASEDLI BOLJŠEVIKI.

Stanislavov, 4. februarja. (Lj. k. u.) Ukrajinski tiskovni urad poroča: Kijev so zasedli boljševiski. Narodna vlada je s svojimi četami zapustila mesto.

FRANCOSKI TANKI V POMOČ UKRAJINCEM.

Stanislavov, 4. februarja. (Lj. k. u.) Ukrajinski tiskovni urad poroča: Poveljništvo aliranih bojnih sil v Odesi je 21. januarja poslalo ukrajinski vlad 20 francoskih tankov, da jih uporabi v boju proti boljševiskom.

Prosveta.

pr Narodno gledališče. V sredo, dne 5. t. m. popoldne ob 4. uri: »Mamselle Nitouche« izven abonementa. — V četrtek, dne 6. t. m. ob pol 8. uri zvečer: »Prodana nevesta« izven abonementa. — Isti večer se odpre dramsko gledališče v poslopju bivšega nemškega gledališča. Kot otvoritvena predstava bo prvič na slovenskem odru prizorjena Josip Jurčičeva izvirna tragedija »Tugomer«, ki jo je za oder priredil Hinko Nučič. Predstava se začne ob 7. uri zvečer in se vrši izven abonementa. — V petek, dne 7. t. m. v opernem gledališču ob pol 8. uri zvečer »Smrt majke Judovičev« izven abonementa. — V soboto dne 8. t. m. ob pol 8. uri zvečer v opernem gledališču »Jevgenij Onjegin« za »B« abonement. — V dramskem gledališču ob 7. uri zvečer »Tugomer« za »C« abonement.

Vsa ima svoje meje.

Odbor »Društva uslužbencev kralještva Srbov, Hrvatov in Slovencev na slovenskem ozemlju« nam piše:

O slovenskem državnem uslužbenstvu se je v zadnjem času mnogo pisalo. Povod za rekrimiranje je dal ustanovni občni zbor podpisane društva in članek v št. 23. »Slov. Naroda« z dne 29. prosinca in št. 27. z dne 1. svečana t. l.

Društvo smatra za potrebno, da poda širši javnosti pojasnilo, omejuje pa se pri tem zgolj na suha dejstva. Poudarjamo pred vsem, da stoji društvo, katerega člani pripadajo vsem trem političnim strankam, nad strankami. Zato tem bolj obžalujemo, da se skuša organizaciji podtikati z golove strani politično stremljenje, v članstvu samem pa razvnetati strankarska nasprotstva.

Poročilo predsednika Lillega, podano na ustanovnem občnem zboru, je bilo povsem stvarno in ni imelo huiškatelnega namena. Izrecno je celo poudarjal, da se vzdržuje vsake kritike napram postopanju vlade v vprašanju državnih nastavlencev, in le predsednikovi taktosti je pripisoval, da se je občni zbor ob impozantnem številu udeležencev tako manifestujoče završil. Da je padla od strani zborovalcev tudi kaka pikra, pa opravičena opazka, je pri mizeriji, v koji životari državno uslužbenstvo že nad štiri leta, nekaj popolnoma umljivega.

Spontano stavljeni predlogi, ki mero-dajnim činiteljem niso dobrodošli, so naravna posledica boja za obstanek in umevni vsakemu, kdor pozna bedo državnih nastavlencev. O kakem napredovanju državnega uradništva za časa nove vlade društvu do zdaj še ni nič znanega, izvzemši nekaj slučajev na višjih mestih.

Javnosti ni prikriti, da je pri večini imenovanj odločevalo prijateljstvo, osebno znanje in politično strankarstvo.

Učiteljstvo k zboljšanju gmočnega položaja prav iskreno čestitamo in mu je privoščimo iz srca, pri tem pa bi vlada ne smela prezreti državnih nastavlencev.

Ni pa treba posebej naglašati draginske doklade in četrtletnega nabavnega prispevka, ki ga je vlada, s tem, da zadevnega zakona ni preklicala, oblikovno pre-vzela od bivše Avstrije.

Ali bi nam dopisnik »Slov. Naroda« ne mogel povedati, k o m u so zahteve državnih uslužbencev pretirane? Upravna komisija napram njim ni imela nikakih pomislekov, celo vlada jih je priporočljivo predložila v Beograd.

Predsednik Lilleg je citiral na občnem zboru dobesedno dr. Ravnikarjeve besede: »Sramota je, da državni nastavljenici strdajo, še večja sramota pa je za državo, ki svoje delavce s pičlo plačo sili k stradanju.« Saj menda gospod doktor kot trajni prijatelj in zaščitnik državnih uslužbencev

danes ne bo mislil drugače. K citatu ni bil pridejan nikakšen komentar, ki bi količ- kaj meril na osebni napad.

Društveni odbor je bil sestavljen tako, kakor so predlagale posamezne organizacije, katerih vsako zastopa najmanj en od- bornik.

Očitek, »da se hoče splošno organiza- cijo državnih uslužbencev izriniti v te ne- štečne namene, dokazuje tudi sestava od- bora«, je tedaj docela neutemeljen in ga društvo kar najodločneje zavrača.

Zdi se nam, da je dosegel člankar baš nasprotno od onega, kar je imel v mislih. Obžalujemo, da je večini državnih usluž- bencev pokazal, kako naj se krene na le- vo, ravno list, za katerim stoji J. D. S. Za nas je zadeva končana in na nadaljnja iz- vajanja ne bomo več reagirali.

V Ljubljani, dne 5. svečana 1919.

Za odbor »Društva državnih uslužbencev kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev na slovenskem ozemlju«:

Makso Lilleg, Joža Bekš,
t. č. predsednik, t. č. I. tajnik.

Aprovizacija.

a Prodaja mesa. Mesarji bodo prodajali meso namesto danes jutri v četrtek.

a Meso na rdeče izkaznice B bo de- lila mestna aprovizacija v sredo, dne 5. t. m. in v četrtek, dne 6. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je ta-le red: V sre- do dne 5. t. m. popoldne od 1. do pol 2. ure štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. ure štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. ure štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. ure štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. ure štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. ure štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. ure štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. ure štev. 1401 do 1600. V četrtek, dne 6. t. m. dopoldne od pol 8. do 8. ure štev. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. ure štev. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. ure štev. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. ure štev. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. ure štev. 2401 do konca.

a Nasoljene kumarce na rumene iz- kaznice D. Stranke z izkaznicami ubožne akcije, znanimi s črko D, dobe kumarce v sredo, dne 5. t. m. pri Mühl- eisnu na Dunajski cesti. Določeni je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 180, od 9. do 10. ure štev. 181 do 360, od 10. do 11. ure štev. 361 do konca. Stran- ka dobi po pol kilograma na osebo, kar stane 30 vinarjev.

a Raztopljen jedilni loj za III. okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala loj za tre-

tji okraj v sredo, dne 5. t. m. pri Mühl- eisnu. Določeni je ta-le red: od 8. do 9. ure štev. 1 do 300, od 9. do 10. ure štev. 301 do 600, od 10. do 11. ure štev. 601 do konca. Vsaka stranka dobi po pol kilogra- ma jedilnega olja, kilogram stane 12 kron.

a Raztopljen jedilni loj za IV. okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala loj za četrty okraj v sredo, dne 5. t. m. pri Mühl- eisnu. Določeni je ta-le red: popoldne od 2. do 3. ure štev. 1 do 400, od 3. do 4. ure štev. 401 do 800, od 4. do 5. ure štev. 801 do konca. Vsaka stranka dobi po pol kilograma jedilnega olja, kilogram stane 12 kron.

a Mast za V. okraj. Mestna aproviza- cija bo oddajala mast za peti okraj na ru- mena nakazila za mast v četrtek, dne 6. t. m. pri Mühl- eisnu. Določeni je ta-le red: od 8. do 9. ure štev. 1 do 180, od 9. do 10. ure štev. 181 do 360, od 10. do 11. ure štev. 361 do 540. Popoldne od 2. do 3. ure štev. 541 do 720, od 3. do 4. ure štev. 721 do 900, od 4. do 5. ure štev. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

— Kdo ve kaj povedati o enoletnem prostovoljcu četovodju Bogomirju Vodo- pivcu, ki je bil pri Lagerkommando Pu-

sterle — Et. Stat. Kmdo — Mandrielle — Et-Post 277, naj sporoči na naslov: Irma Vodopivec, Cirknica, Notranjsko.

Izgubljena je bila v soboto, dne 1. fe- bruarja, popoldne od pol 2. do 2. zlata damska ura z dolgo zlato verižico od Škof- je ulice po Ilirski ulici do trgovine Šara- bon, od tamkaj nazaj po Sv. Petra cesti do Škofje ulice. Pošteni najditelji naj odda proti nagradi Škofja ulica št. 7, I. nadstr., na desno.

Čech, Izlet gospoda Broučka v XV. sto- letje. — »Je to v resnici drzen pamflet na najslavnejši list naše zgodovine na dobo hu- sijsko«, tako pravi založnik tega slavnega če- škega pisatelja. V tem delu biča Svatopluk Čech generacijo ravnokar minule dobe. Za zgled ji stavlja koreniti in slavni rod Husitov in lahko si predstavljamo, kaka ironija je bila to za ono generacijo, ki je takrat hodila pota današnjega slovenskega naroda. Ta znamenita knjiga velja broširana 4 K in se dobi v »Jugo- slovanski knjižarni« v Ljubljani.

Destal, Darovana. Zgodovinska povest iz dobe slovanskih apostolov. Sv. Ciril in Metod potujeta proti severu in najdeta tam silen slo- van. rod, borečega se proti nemški zavrtnosti. Povest je zelo zanimiva in spada gotovo med najboljša dela slavnega češkega pisatelja. — Stane 1 K, vezana skupaj z Doylejevo po- vestjo: »Znamenje štirih«, v kateri nastopa sloviti Sherlock Holmes, 4 K in se dobi v »Jugo- slovanski knjižarni« v Ljubljani.

Milan Poličar
Zinka Poličar roj. Kleindienst
poročena
Št. Vid nad Ljubljano Bled
Bled, dne 2. februarja 1919.

Kovaški vajenec poštenih krščanskih staršev se sprejme, pod ugodnimi pogoji pri Antenu Pogorcu, kovaški mojster in izdelovalec plugov in motik, Struge, p. Dobropolje.

Gospodične se sprejmejo na hrano in stanovanje. Mestni trg št. 25, I. nadstropje.

Proda se: 1 par škornjev, 1 par čev- ček iz usnja, toplo moško perilo, 3 bla- zini za novorojenčke, nad 3 m močne- ga platna i. dr. Vse to tudi v zameno za živila. Kje, pove uprava Slovencev pod št. 791.

Varuh dja. zanesljiva in dobronamerna se sprejme k 3 otrokom. Starost 25 do 40 let. Dobra plača. Na- slov pove uprava »Slovenca«. 366

Stanovanje s hrano išče gospodična. Preskrbi lahko premog. Cenjene ponudbe na upravnishvo »Slo- venca« pod šifro: »Premog 816«.

Stanovanje iščem proti dobri na- grad, obsto eče iz 3 do 4 sob, s kuhinjo, električno razsvetljavo (in če mogoče z vrtom) s 1. marcem 1919, in sicer meblirano ali nemeblirano. Cenjene ponudbe pod E. K. na- upravo tega lista.

Več hiš se prodajo na zelo prometnem prostoru v Ljubljani. Poizve se v pisarni Zadruga centrala v Ljub- ljani, Miklošičeva cesta 8. Istotam se prodajo tudi več otoman.

Dekle stara 28 let, z dobrimi spriče- vali, vajena vsega gospodinj- stva, likanja in tudi boljše kuha, gre v službo v mesto še raje na deželo. Po- nudbe naj se pošljejo na upravo »Slo- venca« pod šifro »Pošteno dekle 823«.

Hiša v Ljubljani se kupi. Tozadovne ponudbe sprejema posredovalnica Novotny, Ljubljana, Dunajska cesta.

Kupi se violina do 30 kron, dražje ne. cenejša Kdor ima za oddati se prosi da bi sporočil v trgovini pri »Solincu«. 769(3)

Učenca sprejme takoj Ivan Schweiger, brivski mojster, Črnomelj.

Wertheim železna blagajna zelo močna se prodajo. Vpraša se Slomškova ulica št. 4, pritličje, desno.

Avsirske vojne posojilo italijanske lire in rumun- ski kup. denar se kupuje od 9. do 12. dop. in od 8. do 6. pop v hiši Ja- dranske banke v Ljubljani (nasproti glavne pošte) I. nadst. desna vrata 12.

Kuharica 38 let stara z izvrstnimi. večletnimi izpričevanji, išče službo v Ljubljani pri kakšni višji go- spodji. Naslov pove uprava pod št. 839.

Harmonika se prodajo za zamenjati za živila. Poizve se pri Me- donu, Ljubljana, Poljanska cesta št. 60.

100 kg bele moke ali 30 kg s'anine dobi, kdor preskrbi stanovanje dveh ali odda v mestu stanovanje sob in kuhinje, boljsemu paru brez otrok. Naslov pove uprava lista pod št. 808.

Na prodaj: omara za oblačila, obleke, omara s prebali, umivalnik, velika miza, polkrožna miza, nočna omara, šivalna mašina, omara za pe- rilno, ogledalo, slamnata klop, vse prav dobro ohranjeno. Naslov pove uprava lista pod št. 838. Ogleda se od 10. ure do 4. ure.

Izvirjena prodajalica vajena mešano stroke, želi službo v kakšni trgovini v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava pod št. 889.

Javna dražba pohištva, oblek in oblačil, v kakšni trgovini v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava pod št. 889.

Kompletna oprava za spalno sobo se takoj prodajo. Več se poizve: Blei- welsova cesta 5, II. nadstr., na desno.

Za vojno posojilo posreduje prodajo zavarovalna agen- tura na Mestnem trgu 25, I. nadstr.

Mala Irgovska hiša v jako prometni ulici v Ljubljani se prodajo. Naslov pove uprava Slov. pod št. 885.

Glasovir dobro ohranjen, se prodajo. Kje? pove upravnishvo pod št. 871.

Večja Irgovska hiša v sredini mesta ki je pripravna za vsako obrt, se prodajo. Poizve se v Trnovskem pristanu št. 14.

Proda se po nizki ceni 300—400 me- trov bodeče žice, 3 matke, 1 pločevinast vrč, 1 grablje, blizu 100 fizioloških prekelj in 1 lesena vratica za ograjo s ključavnico. Naslov pove uprava tega lista pod št. 870.

Ženitna ponudba. Mladenč, 26 let star, z lepim po- sestvom in dobro idočo gostilno na zelo prometnem kraju v Ljubljani okoli si želi znanja v svrhu ženitve z gospodično ali deklico, katere je lahko tudi kmečkoga stanu. Glavni pogoji neomadeževana preteklost, do- brih staršev, veselje do gostilne in go- spodinjstva. Na premoženje se ne ozira. Le resne ponudbe, če le mogoče s sliko, katere se gotovo vrne, pod šifro Vijo- lica 882 na upravo tega lista. Tajnost zadržana.

Pianino se kupi. Kje, pove upravni- švo pod št. 872.

Lire in rumunski denar zamenja po najvišjem kursu zavarovalna agentura na Mest- nem trgu 25, I. nadstr.

Minarja, pražilica ali dva zanesljiva delavca kmitu- skim in pražilnim strojem sprejme Kolinska tovarna v Ljubljani.

Resna ženitna ponudba. Boljša vdo- va, brez otrok, v 37. letu z nekaj premoženja, želi znanja v svrhu ženitve z boljšim gospodom. Vajena je vseh del dobre in skrbne gospodinj, posebno ima ve- selje do trgovine in obrti, kakor tudi do vodstva kmetijstva. Le resne po- nudbe, če mogoče s sliko, ki se vrne, na upravo tega lista pod šifro Dobra gospodinja 881.

Proda hiša s prostornim skladiščem se prodajo v Ljubljani, ugodna lega, zelo pripravna za kakšno podjetje. P- mena vprašanja pod Podjetje 869 na upravo Slovencev.

Kovačnica v dobrem stanju in na do- brim mestu išče v najem ali tudi v nakup vdovec 33 let, pod- kovski kovač in izdelovatelj vozov. — Ponudbe naj se pošljejo pod šifro »Kovač 821« na upravo »Slovenca«.

Nekaj platna in konfekcije se pred vojno blago se prodajo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 790.

Hrvatka som in želim dopisovati z Slovence iz Ljubljane v starosti od 17. do 19. let in iz bolj- ših krogov. Naslov pove uprava lista pod št. 833.

Pianino ali glasovir, dobro ohranjen se kupi. Naslov pove uprava lista pod št. 837.

Okrog peč, bela, 1 meter visoka krogla, znamka Phoebus, še nova se prodajo na Starom trgu št. 2, III. nadstr.

Gostilna se išče na račun ali v najem. Tozadovne ponudbe na tvr- do T. Novotny, Ljubljana, Dunajska c.

Franc Mikic
Juli Mikic roj. Lampe
poročena
Uel. Laška Črni Vrh

Vinski kamen približno 200-kg, se po ugodni ceni prodajo. I. Jugoslovanski anonični in informačni zavod Bezeljak & Rožanec.

Resna ženitev. Trgovsko izobražen gospod, sedaj pod- častnik, v 32. letu, želi znanja z go- spico ali vdovo brez otrok, v starosti 18 do 27 let v svrhu ženitve. Pogoji: samostojna trgovina ali nekaj goto- vine, dobronamernost in lepa preteklost. Resne refleksije naj blagovolijo poslati ponudbe s sliko, katere se vrne na upravo tega lista pod šifro Tajnost častna stvar 880.

Mlad Irgovski pomočnik išče mesta v trgovini ali kot petnik. Naslov pove uprava Slovencev pod št. 888.

Deklico zdravo in krepko, sposobno za vsako delo, iščem za takoj k mali rodbini. Oskrb, hrana in sta- novanje dobro. Naslov: Milly Matica, Zagreb, Rafnerova ul. 8, I. nadstr.

Javna dražba. Na pošti v Mostah se bo prodalo v soboto, dne 3. t. m. ob 9. uri do- poldne na javni dražbi 887 10 sodov sadnega mešta, 100 l. wermuth- vina in več vinskih sodov. Kupci se vabijo.

Dr. Benjamin Ivavie
mnogoletni asistent oddelka za ženske bolezni in porodništvo deželne bolnice v Ljubljani, zadnji dve leti operater ženske in porodniške klinike profesor Ernst Wertheim-a Dunajske univerze

zopet ordinira v Ljubljani, Turjaški trg št. 2.

Vabilo na izredni občni zbor kranjske deželne vinarske zadruge v Ljubljani, reg. z. z. o. z., ki se vrši v sredo, dne 19. svečana 1919 ob 11. uri dopolden v zadrugi pisarni v Ljub- ljani, Poljanski nasip 52.

Dnevni red: Sklepanje o tem, ali naj se zadruga prilagodi razmeram, ali pa naj se raz- druž (likvidira).

Ker dne 30. prosinca 1919 sklicani izredni občni zbor, ki naj bi sklepali o zgornji točki dnevnega reda, ni bil sklicen, se opozarja da bo ta občni zbor po 36 zadrugišnih pravil veljavno sklepal z večino 2/3 glasov brez ozira na število udeležencev. Načelstvo.

Mestna hranilnica v Radovljici razpisuje mesto knjigovodja. Prostost z dokazom o večletni praksi v enaki stroki naj vložijo prošnjo do 10. svečana t. l. Plača se naznani pismeno. Dovoljenje Mestna hranilnica v Radovljici

Dovoljujem si naznaniti, da sem zopet otvoril svojo prvovrstno delavnico za popravilo pi- salnih strojev ki je bila svojedčasno priključena pri tvrdki Oliver Trading Office. Moja več nego 20 letna praksa in vsestransko priznanje jamči za soli- dnost in izvrstno delo, kakor tudi, da bodem vsem zahtevam v najvišji meri zadostil. Ob enem priporočam cenjenemu ob- činstvu svojo bogato zalogo vsako- vrstnih barvanih trakov za različne stroje, ogljenega papirja i. t. d. Z vsem spoštovanjem se priporoča Leopold Zwolinski, mehanik specialist za pisalne stroje, Ljubljana, Gradisce 10.

je znamka naj- finejšega jedra- tega prešanega mila kosi 500gramov Tovarna za milo in sodo Ignac Fock v Kranju. klavir in več kosov je na- prodaj. Poizve se na Dunajski c. št. 9. I. nadstropje desno.

Zalostni naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prija- teljem tužno vest, da je naša isreno ljubljena mamica Marija Prestor v ponedeljek, dne 3. t. m. ob 7. uri svečer, po dolgi, mukepolni bo- lezni v 56. letu starosti mirno in vdano v Gospodu zaspala. Pogreb se vrši v četrtek, dne 6. svečana ob pol 2. uri popol- dne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Blagi pokojnici bodi ohranjen prijazen spomin. Ljubljana, dne 4. svečana 1919. Ciril, Metod, Miklavž, Jože, sinovi. Julija, Anica, hčerki.

Brez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zaved v Ljubljani. Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, pri- jateljcem in znancem pretužno vest, da je naša iskrenoljubljena hčerka, sestra, svakinja in teta, gospodična MARY ČADEŽ v torek dne 4. t. m. ob 2. uri popoldne po dolgi mukepolni bolezni, previda s tolažili, sv. vere bogu vdano preminula. Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek dne 6. svečana 1919 ob pol 2. uri popoldne iz mrtvaške veže v deželni bolnici na pokopališče k sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah. V LJUBLJANI, dne 5. svečana 1919, Franc in Neža Čadež, starši, Amalija, S. Aquila, Ana, Terezija Čadež, sestre, Fran Čadež, profesor, Viktor Čadež, kaplan, Karol Čadež, zasebni uradnik, Avgust Čadež, računski podčastnik, bratje, Franciška Čadež, roj. Biher, svakinja, Vladko in Marijan Čadež, nečaka.

Sušilnice za sadje in sočivje kompletne opreme za tovarne marmelade in konzerv. FRIDERIK ROTTER & Co. Dunaj IV.

Prekrasne stenske slike izvršene v najlepših barvah po originalnih slikah prof. I. Tišova in Otona Antoninija: Njegovo Veličanstvo kralj Peter velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50 Njegovo Visokost regent Aleksander velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50 Woodrow Wilson velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50 Prvorazredni izdelki v barvah ter najlepši kras jugoslovanskih uradov in domov. — Preprodajalci, ki naroče najmanj deset slik, dobe 30% popusta. — Priporočamo našo bogato zalogo pisarniških potrebščin, razglednic in vseh vrst papirja samo na debelo. Umetno založni zavod »MERKUR« Zagreb, Illica 31.

Sever & Komp., Ljubljana.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.